

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2015. január XXVI. évf. 1. szám – 390 Ft

**HUSZÁROS
HATSZÁZ
KILOMÉTER**

577086569300615001

24

FEKETE PÉTER ŐRNAGY 2001-BEN, EGY NÉMET-ORSZÁGI KÉPZÉS KERETÉBEN JÁRT ELŐSZÖR A NATO AWACS-REPÜLŐGÉPEINEK GEILENKIRCHENI BÁZISÁN, S AKKOR HATÁROZTA EL, HOGY SZERETNE OTT SZOLGÁLNI. TERVÉT VÉGÜL SIKERÜLT VALÓRA VÁLTANIA.

Veszprém – Geilenkirchen – nagyvilág

ÉGI HARCÁLLÁSPONT

NEM ANNYIRA ISMERT TÉNY, DE A NÉMETORSZÁGI GEILENKIRCHENBEN TELEPÜLT SZÖVETSÉGES AWACS-BÁZISON EGYÉNI BEOSZTÁSOKBAN ÉVEK ÓTA MAGYARKATONÁK IS SZOLGÁLNAK. FEKETE PÉTER ŐRNAGY – AZ MH LÉGI VEZETÉSI ÉS IRÁNYÍTÁSI KÖZPONT (MIH) LUK VÁLTÁSPARANCSNOKA ÉS OKTATÓJA – A MÚLT NYÁRON TÉRT VISSZA VESZPRÉMBE. MINT MONDJA, A SZOLGÁLAT HÁROM LEGFONTOSABB KÖVETELMÉNYE A FOLYAMATOS KOMMUNIKÁCIÓ, A JÓ CSAPATMUNKÁÉSA ÉS RUGALMASSÁG VOLT.

Agár irányított munkájának lényege, hogy a legújabb tartózkodási helyéről – a veszprémi szomszédtelepülésen az előző, azaz a közelmúltban – a leendő katonákhoz eljuttassa őket, a leendő katonákhoz eljuttassa őket, a leendő katonákhoz eljuttassa őket...

MAGYAR HONVÉD

SERGSZEMLE

2001-et éretem, amikor ismét – több légi erőtől is – a NATO AWACS-gepeinek egyénitől egyénig, azaz a gépek közötti kommunikáció...

MAGYAR HONVÉD

A LANDZA HEGYE

Az oroszok a szomszédos országok felé fordították a figyelmüket, és a NATO-nak választ kell adnia az orosz fenyegetésre, és ki kell dolgoznia az Iszlám Állam elleni stratégiát.

MAGYAR HONVÉD

Hét év után mehetnek nyugdíjba

KUTYAVILÁG

A helikopterbázis művelet-támogató zászlóaljának őrkutyái hét év szolgálat után mehetnek nyugdíjba.

MAGYAR HONVÉD

EGYENRUHÁS PEDAGÓGUS

A Szolnokon szolgáló Jeszenyi Ildikó őrnagy a Magyar Honvédség első, és ez idáig egyetlen női komendánsa.

MAGYAR HONVÉD

8 A NATO-nak választ kell adnia az orosz fenyegetésre, és ki kell dolgoznia az Iszlám Állam elleni stratégiát.

16 A helikopterbázis művelet-támogató zászlóaljának őrkutyái hét év szolgálat után mehetnek nyugdíjba.

32 A Szolnokon szolgáló Jeszenyi Ildikó őrnagy a Magyar Honvédség első, és ez idáig egyetlen női komendánsa.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2015. FEBRUÁR 13-ÁN
JELENIK MEG.**

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

HADERŐ

- Az új honvédelmi életpályáról 4
A lándzsa hegye 8

NAGYVILÁG

- Radar 12
Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

- Kutyavilág 16
Decemberben történt 20
Égi harcálláspont 24
Örökmozg(at)ó 28
Egyenruhás pedagógus 32

HADITECHNIKA

- Orosz offenzíva 36

HÁTORSZÁG

- Huszáros hatszáz kilométer 40
Sorozták a legényeket 44
Irány a ruhatár! 48
Ünnepi szolgálat 52
Kézzelfogható hadtörténelem 54
Amit látnod kell! 56
Tisztelet a hősöknek 58
Közérdekű 62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXVI. évfolyam 2015.
1. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYŐRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:

SINKA ISTVÁN, TRAUTMANN BALÁZS

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNFI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Komka Péter (MTI)

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

58 A hadisírgondozók számos katonatemetőt és emlékművet tettek rendbe a Nagy Háború kitörésének 100. évfordulóján.

2015: jelentős fizetésemelés

AZ ÚJ HONVÉDELMI ÉL

A KORMÁNY 2014. DECEMBER 2-ÁN MEGTARTOTT ÜLÉSÉN MEGTÁRGYALTA AZ ÚJ ÉLETPÁLYA ÉS AZ ÚJ ILLETMÉNYRENDSZER BEVEZETÉSÉNEK ALAPELVEIT, AMELYET HENDE CSABA, MAGYARORSZÁG HONVÉDELMI MINISZTERE ÁLLOMÁNYGYŰLÉSEN MUTATOTT BE A MAGYAR HONVÉDSÉG VEZETŐINEK. INTERJÚNKBAN ILLETMÉNYEMELÉSRŐL, ÉLETPÁLYÁRÓL ÉS ARRÓL BESZÉLGETTÜNK A TÁRCA VEZETŐJÉVEL, HOGY A RÉSZLETEKET IS A MAGUK HELYÉRE KELL TENNI.

A kormány egyik legfontosabb célkitűzése a közszolgálat megújítása. A tárca 2010 óta dolgozik az életpálya bevezetésén. A honvédelem rendszerének legfontosabb „tényezője” a honvéd. Nem védhetjük meg a nemzetet, a hazát elkötelezett, hozzáértő, tapasztalt katonák nélkül. Egyfelől morális kötelesség, másfelől a küldetés teljesítésének alapvető érdeke, hogy a legjobbak, a legtehetségesebbek, a legelkötelezettebbek szolgáljanak a honvédségben. Aki erre a szolgálatra vállalkozik, annak nem lehetnek megélhetési gondjai. Tudnia kell, hogy – ha becsületesen végzi a munkáját – holnap és holnapután hol fog tartani.

A megkezdett munka most döntő szakaszba érkezett: a Honvédelmi Minisz-

ÉLETPÁLYÁRÓL

térium kidolgozta a katonai életpálya és azon belül az illetményrendszer alapelveire vonatkozó koncepciót, amelyet a kormány megtárgyalt és elfogadott. Egy nagyarányú illetményemeléssel 2015. július 1-jén bevezetjük az új katonai életpálya-modellt. Az új előmeneteli rendszer és az ehhez szorosan kapcsolódó új illetményrendszer a jelenleginél lényegesen jobb fizetést és tervezhető jövőt jelent. Ehhez kapcsolódik az új közszolgálati lakhatás-támogatási rendszer,

és egy új közszolgálati (az életpálya során bekövetkezett váratlan élethelyzeteket kezelő) biztosítási rendszer kialakítása.

– Vegyük akkor sorra! Milyen alapelvek mentén építették fel a rendszert?

– A Magyar Honvédségben a szolgálat érdekeinek megfelelő, ugyanakkor tervezhető és kiszámítható előmeneteli rendszert kellett kiépíteni, amiben a legfőbb érték az ember: a szolgáló, tapasztalt, jól teljesítő katona. Ehhez erősítse-

nünk kell a Magyar Honvédség megtartó képességét, amihez nyugodt életkörülményekre és méltó megélhetésre van szükség.

Az életpálya világos és tervezhető karriert nyújt: az előmenetel alapja a teljesítmény, a tudás és a tapasztalat. A karrier kétirányúvá válik: a katonai életpályában nemcsak a magasabb beosztásba kerülés lehetősége (ezt hívjuk „vertikális” előmenetelnek) nyitott, hanem az oldalirányú mozgás lehetősége is – ez a „horizontális” karrier. Ez utóbbi ugyanabban a beosztásban – vagy azonos szintűben – fokozatok megszerzésével biztosít fejlődési lehetőséget, és elismeri a felhalmozott szaktudást, tapasztalatot. Az új illetményrendszer a mindkét úton történő előrehaladást emelkedő illetménnyel honorálja.

Az előrejutás alapfeltétele a rendszeres megmérettetés: a karrier mindkét útján történő előrelépéshez teljesíteni kell a szükséges képzési és vizsgakövetelményeket, a kiképzési feladatokat, hozni kell a szükséges fizikai teljesítményt. Ezen túl szolgálati időre, és persze a szolgálatban felmutatott megfelelő teljesítményre van szükség.

A közszolgálati életpálya fontos része az egyes életpályák közötti átjárhatóság, ami a szervezetből önhibájukon kívül kiválni kényszerülő hivatásos katonák esetén teremti meg annak lehetőségét, hogy a közszolgálat területén egy második karriert kezdhessenek meg. A közszolgálati átjárhatóságot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem átképzési rendszere támogatja majd.

– Miként támogatja az új életpályát az illetményemelés?

– A tervezett illetményemelés nagysága komoly lehetőség a katonai életpályát a lehető legjobban támogató illetményrendszer kialakítására. Az illetményrendszer alapvető célja a hosszú, akár 40 év feletti szolgálati időt átívelő pályáiv támogatása, illetve az, hogy a 10–15 év szolgálati idővel rendelkezőket is motiválja a pályán maradásra.

Az új illetményrendszer és az életpálya bevezetésével egy időben a kormány a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak 2015. július 1-jei hatállyal átlagosan 30 százalékos illetményemelést ad. Hogy világos legyen: a bértömeg 30 százalékkal növekszik. Ha egy juttatási fajta – például valamely pótlék – megszűnik, a

pénzt nem vonjuk el: továbbra is illetményt fogunk finanszírozni belőle.

Ezt a következő években további, a jelenlegi szinthez képest átlagosan 5-5 százalékos illetményemelés követi. Így 2019. január 1-jére átlagosan 50 százalékkal növekszik honvédek illetménye 2015. január 1-jéhez képest. Az átlagos emelés azt jelenti, hogy nem mindenkinek az illetménye emelkedik majd pontosan 50 százalékkal, hanem lesz, akié ennél többel, és lesz, akié ennél kevesebbel. Mászt jelent ugyanis több tízezer forint egy közkatona, egy altiszt, egy tiszt vagy egy tábornok számára.

– **Tekintsük át itt is az alapelveket!**

– A katonai pálya egészére folyamatos illetménynövekedést irányoztunk elő: minél régebben, minél magasabb beosztásban, minél nagyobb tudással és

tapasztalattal szolgál valaki, annál többet kell keresnie. Az illetmény meghatározásának főbb elemei: a beosztás szintje, a szolgálati idő, a horizontális karrierben elért fokozatok.

Átalakítjuk az illetményelemeket. Az alapilletmény nagyságát a beosztás szintje, értéke, az ezzel járó felelősség, a beosztás szervezeti hierarchiában betöltött szerepe határozza meg. Ez lesz az illetmény legmeghatározóbb része. A szolgálati időt a jelenlegi szolgálati időpótléknál jóval magasabb összeggel kívánjuk elismerni; ez a katonai szolgálat elejétől jár, mértéke folyamatosan emelkedik. A horizontális karrierben elért fokozathoz kapcsolódó juttatás a szakmai tapasztalatot ismeri el. Emelkedését „várakozási idő” és rendszeres vizsga előzi meg: magasabb tudásszint, magasabb fokozat, magasabb díjazás. Az

a célunk, hogy a katonai szolgálatot elsősorban az alapilletmény, és ne keresetpótló juttatások ismerjék el. Helyreállítjuk az alapilletmény és a pótlékok mára eltorzult viszonyát: csak a valóban indokolt pótlékok maradnak meg, amelyekkel a fokozott igénybevételt, a veszélyt, a sajátos felkészültséget, a speciális kockázat vállalását, az idegennyelv-ismereteket honoráljuk.

– **Mi lesz a pótlékoknál felszabaduló pénzzel? Megtakarítják?**

– Ez a pénz az átalakítások után is megmarad, a katonák illetményére fordítjuk. Nem irányítjuk át sehová.

– **Hogyan tud majd jutalmazni az előjáró?**

– Beépítünk az illetményrendszerbe egy többletjelzőt elismerő juttatást, amely a parancsnok számára lehetővé teszi a jutalmazást.

– **Az egyik legnehezebb kérdés a lakáskérdés. Hogyan lehet lakása egy katonának?**

– Alapelv: a katona nem lakást kap, hanem pénzt. 2014. augusztus 1-jétől vezette be a honvédelmi tárca a lakáspénzt, amely igazodik a hivatásos állomány pályájának mobilitási igényeihez a helyőrség, a beosztás és a családon belüli gyermekszám függvényében. 45 éves korig a lakásbérlet fenntartásához nyújt jelentős támogatást. Ezután lehetővé teszi a lakáslízing támogatásának fenntartását, illetve a pálya végéhez közeledő hivatásosoknak (52 éves kortól) a lakástulajdon megszerzéséhez munkáltatói, vissza nem térítendő juttatást vagy egyszeri pénzbeli támogatást biztosít.

– Milyen feladatokat kell még elvégezni az előttünk álló fél évben?

– A múlt év végére a HM-ben elkészült a részletes szabályozás tervezete. Január elején eljut minden érdekelt katonai szervezethez. Ezek 2015. január 31-re áttekintik a részletes szabályozást és megteszik javaslataikat.

Hangsúlyozom, hogy a részletes szabályozás ügyében a döntés a tárcánál születik meg. Végző soron mindenről én fogok dönteni a honvédség véleményének megfontolását követően – mint-hogy a teljes felelősséget nekem kell vállalnom. Biztosak lehetnek benne, kizárólag a honvédelem érdekeinek és a honvédek javának megfelelően fogom véleményüket figyelembe venni, a végző döntést meghozni.

A Honvédelmi Minisztérium 17 bank megkeresése után az OTP Bankkal – mint legkedvezőbb ajánlattevővel – kötött együttműködési megállapodást, amelynek eredményeként a honvédség teljes állománya már most kedvezményes lakáshitelre, lakáslízingre, bankszámla-szolgáltatásra, lakástakarék-számla nyitására jogosult.

További segítséget ad majd egy nagyon kedvezményes közszolgálati lakáshitel.

Részleteire, a kormány döntése alapján, 2015. december 31-ig kell javaslatot tennie az érintett tárcáknak, köztük a Honvédelmi Minisztériumnak is. Szintén kormánydöntés írja elő a közszolgálati biztosítás részleteinek kidolgozását 2016. december 31-ig. Ez a megtakarítási célú közszolgálati biztosítás az életpálya során bekövetkezett váratlan élethelyzetek kezelésére, és az életpálya lezárásának anyagi segítésére szolgál.

Ahogy 2002-ben is az általunk vezetett kormány emelte meg utoljára a katonák illetményét jelentős mértékben, úgy 2015-től is mi biztosítunk Önöknek számottevő illetménynövekedést – átlagosan 30 százalékot, ami 2019. január 1-ig évente további 5 százalékkal nő. Arra pedig, hogy ez 2015-től meg is történik, garanciát vállalok. Mindenkitől azt kérem, azt várom és elvárom, hogy álljon az életpálya ügye – közös ügyünk – mellé.

A történelem mindig talál feladatot a NATO-nak

A LÁNDZSA HEGYE

A TÖRTÉNELEM, AZ ESEMÉNYEK SODRÁSA NÉHA A LEGGONDOSABB TERVEKET IS FELBORÍTJA. NEM VOLT EZ MÁSKÉNT A NATO WALESI CSÚCSTALÁLKOZÓJÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSÉNÉL SEM, HISZEN ALAPOSAN ÁT KELLETT ÍRNI A FORGATÓKÖNYVEKET. AZ ÉSZAK-ATLANTI SZERZŐDÉS SZERVEZETÉNEK MÚLTJÁRÓL, JELENÉRŐL ÉS JÖVŐJÉRŐL SIKLÓSI PÉTERT, A HM VÉDELEMPOLITIKÁÉRT ÉS VÉDELMI TERVEZÉSÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRÁT KÉRDEZTÜK.

Olvásóink egy része már csak történelemkönyvekből ismeri a hidegháború időszakát, érdemes tehát felidézni azokat az évtizedeket, amikor még Kelet és Nyugat határán katonák álltak egymással szemben.

– A hidegháború során az egyik oldalon a Varsói Szerződés állt, a tagországok masszív, egységes, nagy mennyiségű emberanyagával és fegyverzetével, ráadásul mindezt nagyon közel telepítve a lehetséges frontvonalhoz. Az NDK-ban állomásozott a fő erő, majd következtek a Csehszlovákiában és Magyarországon lévő csapatok; egy vonalal mögöttük a lengyelországi alakulatok, végül a Szovjetunió teljes arzenálja. Az 1949-ben alakult NATO-nak az idők során többféle stratégiája volt arra, hogy

szembenézzen ezzel az erővel, de az alapvető választ egyrészt a nukleáris elrettentés (nagy mennyiségű, többféle típusú amerikai, brit és francia nukleáris fegyverek), másrészt az európai haderők nagy létszáma, harmadrészt az amerikai csapatok Európában történő állomásoztatása jelentette. Ez utóbbi erőknél a többsége Németországban települt, de jelentős bázisaik voltak például Nagy-Britanniában vagy Olaszországban is. Ha jól emlékszem, a hidegháború vége felé az Egyesült Államoknak kb. 260 ezer katonája állomásozott a kontinensen, felkészülve egy hagyományos európai konfliktusra. Mindez azt is jelentette, hogy ha a Varsói Szerződés támad, akkor azonnal amerikai erővel találta volna magát szemben. Az észak-atlan-

Siklósi Péter

ti szerződés V. cikkelye arról szól, hogy ha egy NATO-országot támadás ér, azt a többi szövetséges úgy értelmezi, mint ha őt magát is megtámadták volna, és megteszi a szükséges ellenintézkedéseket. A nagy létszámú amerikai erők jelenléte miatt nem volt kétséges, hogy ha háború tör ki a kontinensen, az nemcsak Európát fogja érinteni, hanem az Egyesült Államokat is. A hidegháború utolsó időszakában villámgyorsan történtek az események: mindössze két év telt el a szocialista rendszerek bukásának kezdetétől (1989) a Szovjetunió 1991. végi felbomlásáig. Értelemszerűen megszűnt a Varsói Szerződés is. Ezek a gyors változások a NATO-t is váratlanul érték.

– Mikor hitték el a NATO stratégiát, hogy alaposan át kell értékelniük európai szerepvállalásukat?

– Nem kapkodták el, csak 1991 után kezdték meg a csapatkivonásokat. Egy ilyen nagy szervezet óvatosan követi le a változásokat, biztosra akartak menni, hogy nem örülnek túl korán, és nem túl gyorsan vonják vissza a csapatokat. Volt egy átmeneti időszak a Varsói Szerződés megszűnése után, amikor a NATO-ban az volt az alapvető kérdés, hogy akkor most mi is lesz a feladat? Úgy tűnt, az ellenség, amely ellen létrejött, nem létezik többé – igen ám, de akkor ki kell találni, hogy mi legyen a szövetség új célkitűzése. Azt teljesen egyértelműnek tartották, hogy Európa és Amerika szövetségének továbbra is létjogosultsága van, a kérdés inkább az volt, hogy pontosan mire használják ezt a szövetséget. Időközben az amerikaiak is, de az európaiak még inkább elkezdtek csökkenteni

ni a védelmi kiadásait, s az így felszabaduló tégeket beforgatták a gazdaságba, a szociális rendszerbe, magyarul magukra költötték el. Ugyanakkor Európában nagyon hamar új konfliktusok, új válságócok keletkeztek. Egyértelmű jelei voltak például annak, hogy Jugoszlávia tovább már nem tartható egyben. Először Szlovénia vált ki egy nagyon rövid háború eredményeként, alig tíz nap alatt, minimális veszteségek árán. Ezután következett Horvátország. Azt pedig az elejétől kezdve mindenki tudta, hogy Jugoszlávián belül – etnikai összetétele miatt – Bosznia-Hercegovina a legveszélyesebb térség. Az ottani fegyveres konfliktus kitörését követően egyszerre több háború is folyt a volt Jugoszlávia területén. Először az ENSZ próbálta meg kezelni a konfliktust, de amikor nyilvánvalóvá vált, hogy ők képtelenek erre, jött a NATO. Többen még ma is úgy vélik, hogy a NATO „megtalálta magának” ezt a feladatot, de én jobban szeretem azt a megfogalmazást, hogy a történelem találta meg a NATO-t ezzel a feladattal. A NATO volt az egyedüli, komoly katonai erővel rendelkező szervezet, amely képesnek mutatkozott hatékony erőt alkalmazni az egykori Jugoszlávia területén. Az ENSZ ki tud adni nyilatkozatokat, majd amikor a konfliktus már nyugvóponton jut, tud békefenntartó katonákat is küldeni. Ám addig az állapotig el is kell jutni, először valakinek meg kell teremtenie a békét. A béketeremtés tehát az, amit az ENSZ sohasem csinált, a NATO viszont igen.

– Ekkor látták elérkezettnek az időt a szövetség bővítésére is.

– A balkáni rendteremtéssel egy időben a Varsói Szerződés volt tagországai kopogtatni kezdték a szövetség kapuján. A NATO eleinte nagyon óvatosan kezelte a jelentkezőket. Több vezetőnek az volt a véleménye, hogy tartás inkább távol őket. Nem durván, nem elutasítóan, de mindenképp éreztetve, hogy azért nem olyan egyszerű ide belépni. Aztán elindult a Békepartnerség, amelyet a szövetség igyekezett a NATO-csatlakozás előszobájaként, egyfajta „tanulóiódként” elfogadtatni, bár nagyon sokan ezt is a távortartás módszereként értelmezték. Nyilván mindkét megközelítésben volt némi igazság. Minden közép-európai ország tagja is lett a Békepartnerségnek, majd 1997-ben Lengyelország, Csehország és Magyaror-

szág meghívást kapott a NATO-ba, 1999 márciusában pedig tagokká is váltak. Kevesebb, mint tíz nappal azelőtt, hogy a balkáni NATO-szerepvállalás második fordulója (a bosznia-hercegovinai után a koszovói) elkezdődött volna. A koszovói konfliktus kapcsán azonban a helyzet már más volt, mint Bosznia-Hercegovina esetében. Koszovóban egy nagyon kiélezett helyzetben, az etnikai tisztogatás megkezdése után azonnal indították a légi hadműveleteket. Milosevic 79 nap után feltette a kezét, és a NATO elkönnyelhetette a győzelmet. A NATO tehát a Balkánon sikeresen megtalálta a maga küldetését, és gyakorlatilag ezzel el is teltek a 1990-es évek. Az ezredfordulón sokan újra elkezdtek azon filozofálni, hogy ebben a helyzetben mi is a NATO új szerepe, hiszen most már Európában is nyugaga-

got Afganisztánban, először csak Kabulra korlátozva, majd fázisonként az ország egész területén. Az ISAF-műveletet a közelmúltban, 2014. december 31-ével, tehát több mint tíz év elteltével lezártuk, azonnal elkezdődött azonban a következő NATO-küldetés, immár nem harci, hanem kiképzési és támogatási feladatokkal.

– Egy csúcstalálkozón bizonyára vannak kötelező témák, de reagálni kell a térség biztonságpolitikai változásaira is.

– Amikor a tervezők elkezdtek gondolkodni a walesi csúcstalálkozó lehetséges témáin, ismét közbeszólt a történelem. Kézenfekvő témaként merült fel az ISAF lezárása és egy új művelet elindítása, valamint a partnerségi viszonyok megújítása. Nagyon hamar világossá vált ugyanakkor, hogy nem lesz bővítés, mert

pedig azt jelentette, hogy hirtelen egyszerre két komoly kihívással is meg kell a NATO-nak – szélesebb értelemben véve a Nyugatnak – küzdenie, tehát természetesen ez a kérdés szintén a csúcstalálkozó napirendjére került. Gyakorlatilag most az a helyzet, hogy jelentkezett egy régi-új feladat, az agresszív orosz politika elensúlyozása, miközben megmaradt a régi teendő, a terrorizmus elleni harc is. Kissé ironikus persze, hogy egy évvel ezelőtt a terrorizmust még új kihívásnak hívtuk, ma pedig már ez a régi kihívás. Jelenleg egyszerre két problémát kell kezelni, ráadásul egy olyan pillanatban, amikor gazdaságilag a Nyugat sincs túl jó állapotban. A Nyugatot tehát – ahogy egyik kedvenc filmemben fogalmaz egy tábornok – „letolt gatyával érte” a támadás, méghozzá hat év gazdasági válságot követően. Amerika persze hamarabb kilábal ebből a válságból, és most is egészen biztató gazdasági növekedést tud felmutatni, de Európa lábba állása még nem ennyire egyértelmű.

– Amikor hadműveletekről, katonákról, fegyverekről beszélünk, akkor nem szabad figyelmen kívül hagyni a talán legfontosabb kelléket, a pénzt sem.

– A hidegháború végén az amerikaiak, illetve az akkor még lényegesen kevesebb európai NATO-tagállam tekintetében a védelemre fordított költségek aránya nagyjából fele-fele volt. Az 1990-es évek végére ez az arány a kétharmad-egyharmad irányba toldott el az amerikaiak javára. Most már közelebb állunk a háromnegyed-egynegyed arányhoz: kb. 73-74 százalék az amerikaiak része és 26-27 százalék az európaiaké, s ez leginkább abból adódik, hogy bár eleinte az amerikaiak is csökkentették a védelmi költségvetésüket, de szeptember 11. után az újra határozott növekedésnek indult. Ezzel szemben az európaiak szeptember 11. után sem kezdtek a védelmi költségvetések növelésébe, hanem legjobb esetben is csupán szinten tartották azokat. A gazdasági válsággal újra bekövetkezett egy nagy válság, ezért aztán az arányok nagyon eltolódtak. Régóta halljuk az amerikaiaktól (és ez a probléma nem most, a walesi csúcstalálkozón jött elő), hogy nem lesz ez így jó. Azért sem, mert nagyon nehéz elfogadtatni Amerikában, hogy miért az amerikai adófizetők fizessék meg az európaiak biztonságát, ha az európaiak nem hajlandók fizetni a saját biztonságukért. Ez egy olyan érvelés, amely ellen nagyon nehéz bármit felhozni.

lom és béke honol. S ekkor a történelem ismét cselekvésre készítette a NATO-t. 2001. szeptember 11-én ugyanis, derült égből villámcsapásként a világ szembe találta magát a globális terrorizmus veszélyével. A terrorizmus addig sem volt ismeretlen jelenség, hiszen iszlám szélsőségesek már korábban is követtek el súlyos terrorcselekményeket, az al-Kaida is már évek óta létezett, de ezek – bár a közvélemény tudott róluk, és nagy felháborodást keltettek – közel sem voltak olyan nagy hatásúak, mint a szeptember 11-ei támadás. Ekkor ugyanis teljesen egyértelművé vált, hogy a terrorizmus elleni globális háborúban a NATO-nak szerepe lesz, és bár az al-Kaida afganisztáni felszámolását az amerikai haderő kezdte el 2001 októberétől, a NATO hamarosan beszállt a háború akkor már nyugodtabb fázisába. 2003-ban pedig a NATO átvette a műveleti parancsnoksá-

akik e tekintetben érintettek lehetnek, azokkal különböző okok miatt nem jött létre konszenzus, így a bővítés kérdése lekerült a napirendről. A partnerségek megújítása, kiszélesítése persze önmagában elég soványka napirend lett volna. Az év elején azonban Vlagyimir Putyin azt gondolta, hogy eljött az ő ideje, és „rendezi a dolgokat” Ukrajnában. Teljesen egyértelművé vált, hogy ez egy rendkívül komoly fenyegetés Európára nézve, úgyhogy ez a probléma azonnal a még szervezés alatt álló NATO-csúcstalálkozó egyik fő témája lett. Egészen 2014 nyaráig úgy is tűnt, hogy ez lesz „a nagy téma” a megbeszéléseken. Majd 2014 nyarán Szíriából kiindulva az Iszlám Állam nevű terrorszervezet pillanatok alatt elsöpörte Irak szunnita vidékeken állomásozó katonai erejét, és szinte napok alatt Bagdad kapujába érkezett, elfoglalva Északnyugat-Irak legnagyobb részét. Ez

– A csúcstalálkozón az eddig érintett témákban milyen intézkedések születtek?

– A fő témák tehát az agresszív orosz fenyegetésre adandó válaszok és az Izlám Állam elleni stratégia voltak. Az utóbbival kapcsolatban nincs ugyan közvetlen NATO-szerep, de nyilvánvaló volt, hogy napirendre kellett venni ezt a kérdést is. Ezen kívül megmaradtak azok az eredetileg tervezett témák is, mint Afganisztán, a partnerségek és a pénz. Válaszként egyfelől született egy azonnali megerősítő intézkedéscsomag azoknak az országoknak a megnyugtatására, amelyek az agresszív orosz fellépés miatt leginkább fenyegetve érzik magukat. Ezek elsősorban a balti államok és Lengyelország, s bizonyos mértékben még Románia és Bulgária is. Főleg olyan intézkedésekre kell gondolni, mint például a megnövelt szövetségi jelenlét ezen országok területén. Míg korábban például négy va-

dászrepülőgéppel látták el a balti légtérvédelmet, azonnal odatelepítettek még hat-nyolc gépet, Lengyelországban is közös hadgyakorlatokat tartunk, az amerikaiak azonnal át is helyezték oda egy századot Olaszországból. Ennek részint gyakorlati haszna van, hiszen így együtt tudnak kiképzést folytatni, másrészt egyfajta „botlódrót” is ez, hiszen bár támadás esetén ez a század nem tudna megvédeni egy országot, de az oroszoknak számolniuk kell azzal, hogy ha amerikai katonára lőnek, akkor Amerika válaszáat öt perc alatt megtapasztalhatják. Ez nagyon fontos jelzés. Magyarország volt egyébként az első olyan európai szövetségi, amely Litvániába egy századot telepített, és nemcsak az egyhetes gyakorlatra (mint több más tagállam), hanem hosszabb időre is. Két hónapra küldtünk oda magyar erőt, amely bár részt vett a gyakorlaton, sőt, nagyon jól is szerepelt, ám e

két hónap alatt része volt a megerősítő erőnek is, s nem mellesleg a kiképzések során együtt gyakorolt a litvánokkal és az amerikaiakkal.

– Döntés született a szövetségen belül egy új katonai szervezet létrehozásáról is.

– Eddig az azonnali megerősítő intézkedésekről beszéltem, vagyis úgymond: a tűzoltásról. A másik csomag, a NATO katonai képességeinek, erejének az új helyzethez történő hozzáigazítása, amelynek része a védelmi költségvetés növelésére vonatkozó elkötelezettség is. Szintén fontos elemként ide tartozik a Very High Readiness Joint Task Force létrehozása, ami tulajdonképpen az NRF hozzáalakítása a kialakult helyzethez. Ez egy dandárharcsoport-szintű, nagyon magas készenlétű erő felállítását jelenti, amely öt-hét napos (bizonyos elemei még ennél is magasabb) készenlétben áll, és nagyon komoly harcértéket képvisel. Ha menni kell, azonnal mozdulni tudnak majd, nagyon rövid reakcióidővel, képletesen szólva ők lesznek a spearhead, a lándzsa hegye. Az egész tekintetében tehát a lándzsa maga az NRF, s persze mögötte a NATO teljes ereje, ez a harcsoport pedig mindennek a hegye.

– A jól hangzó kifejezés mögött milyen erőket képzelünk el?

– A részletekről most folyik a NATO-ban a vita – katonai, védelempolitikai és politikai szinten is. Itt még elég sok a kérdőjel, az azonban biztos, hogy nagy az elszántság, ebben az erőben mindenki részt fog venni. Magyarország is kivesszi majd a részét, természetesen a méretünkkel és erőnkkel arányos módon. Az elképzelések szerint egyébként ez egy összhaderőnemi és összefegyvernemi alakulat lesz. Alapvetően arra kell megkonstruálni, hogy ha kelet felől hagyományos módon (tehát szárazföldön) fenyegetés jön, akkor annak hogyan álljon ellen. De persze lesz haditengerészeti és komoly légierő-komponense is, lesznek benne nehéz, közepes és könnyű erők, valamint különleges műveleti erők is. Ráadásul úgy kell ezt az egészet kitalálni, hogy nem a hidegháború terveihez kell visszanyúlnunk, amikor sok hadosztály állt sok hadosztállyal szemben, hanem immár tanulni kell az úgynevezett hibrid hadviselés tapasztalataiból is. Mert például van olyan fenyegetés, ami ellen nem egy harckocsi-hadosztály bevetése a jó megoldás, hanem mondjuk a különleges műveleti katonák titkos akciója.

JÁRMŰBESZERZÉS FRANCIAORSZÁGBAN

A francia hadsereg a régen várt Scorpion-program keretében – a Nexter, a Renault Truck Defense és a Thales együttműködésében – ötmilliárd euró értékben kap páncélozott terepjáró járműveket. Ezek közül a két legfontosabb az egyaránt 6x6-os kerékképletű Griffon többfeladatú, páncélozott csapatszállító és a Jaguar páncélozott, felderítő/könnyű tűztámogató jármű. A járművek testét a Nexter, a teljes hajtásláncot és a futóműveket pedig a Renault szállítja, míg a Thales lesz a felelős az elektronikai, tűzvezető, felderítő és kommunikációs rendszerekért. A jelenlegi információk szerint az első megrendelés 780 nehéz és 200 könnyű Griffonra, illetve 110 Jaguarra vonatkozik.

defensenews.com

VIETNAMI FLOTTABŐVÍTÉS

Átadták a vietnami haditengerészet képviselőinek a harmadik, továbbfejlesztett Kilo-osztályú (Project 06361) dízel-elektromos vadász-tengeralattjárót Szentpéterváron. A HQ-184 HAI PHONG a 2009-ben aláírt, hat tengeralattjáróról szóló orosz–vietnami szerződés harmadik megépült hajóegysége. A HQ-184-est az első két (már átadott) egységhez hasonlóan a holland ROLLDOCK STAR hajó fedélzetére emelve szállítják majd Vietnamba. A HAI PHONG építése 2012. március 28-án kezdődött, míg a tesztelések sora 2013 decemberében indult. Ennek során 25 merüléssel több mint 62 órát töltöttek a mélyben az orosz és a vietnami tengerészek.

bmpd.livejournal.com

SZÁZ ÚJ PÁNCÉLOS

December első hetében Petr Porosenko ukrán elnök száz új páncélozott járművet, harckocsit és önjáró löveget adott át az ukrán hadseregnek. A „csomagban” BTR-4 Bucephalus 8x8-as gyalogsági harcjárművek, T-64BM Bulat modernizált, ágyúból indítható páncéltörő rakétával felszerelt közepes harckocsik és 2S1 Gvozdika 122 milliméter űrméretű önjáró lövegek voltak. A Bulatok megkapták a Knozs reaktív páncéltörőt, az új (ukrán fejlesztésű) 125 milliméteres KBA3 harckocsiágyút, a KOMBAT irányított páncéltörő rakétarendszert, illetve a TO1-KO1ER éjellátó rendszert is.

defence-blog.com

SPANYOL PATRIOT-VÁSÁRLÁS

Erősítendő hadereje légvédelmi képességeit, a spanyol kormány Németországban feleslegessé vált MIM-104 Patriot PAC-2 légvédelmi rakétarendszereket vásárol. A most bejelentett beszerzés során két légvédelmi rakétaüteghez elegendő haditechnikai eszközt vesz át az ibériai ország, 41 millió euró értékben. Ez negyven PAC-2 rakétát, az indításukhoz szükséges járműveket, parancsnoki és koordináló állásokat, logisztikai és kiszolgáló járműveket jelent. A most megvásárolt két üteget a 2004-ben beszerzett, eddigi egyetlen Patriot-üteggel együtt alkalmazzák, annak felderítő és célravezető radarrendszereit felhasználva.

lamoncloa.gob.es

A Northrop Grumman leszállította az amerikai haditengerészetnek az első, műveletekre teljesen alkalmas MQ-8C Fire Scout távról irányítható felderítő helikopterét. A Bell 407-es helikopterre épülő forgószárnyas tengeri hajófedélzeti tesztrepülései még ezen a télen megkezdődnek az Arleigh Burke-osztályú USS JASON DUNHAM (DDG 109) irányított rakétás romboló fedélzetén. A tervek szerint a tesztprogram 2015 nyarán fejeződik be, így az MQ-8C a jövő év végére hadrendbe is állhat. A Fire Scout eddigi szárazföldi tesztprogramján is hajtottak végre szimulált hajófedélzeti fel- és leszállásokat, ehhez augusztusban egy mozgatható, kis-méretű, hajótatot formázó platformot használtak.

defenseindustrydaily.com

MQ-8C: IRÁNY A TENGER!

A PROBLÉMÁT MEGOLDOTTÁK

Az amerikai légierő követelményeinek megfelelően építették át a Boeing KC-46A Pegasus légi utántöltő repülőgép prototípusát. Az előírások értelmében a gépnek háromszoros redundanciával, azaz három, egymástól függetlenül működő elektromos rendszerrel kell rendelkeznie. A Boeing saját vizsgálata szerint a vezetékek öt százalékát nem megfelelően helyezték el, így az egész gépet újra kellett huzalozni. A problémát megoldották, így a mérnökök szerint az első, még nem teljes tanker-kiépítésű KC-46A 2014. december 28-án végrehajtotta első felszállását.

flightglobal.com

TÁBORNOKI LÁTOGATÁS

Afganisztánba, a Marmal táborba látogatott Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka. A magas rangú vendéget a közép-ázsiai országban szolgáló magyar katonák nevében Balogh Péter ezredes, nemzeti képviselő fogadta, majd a honvédség Mazar-e Sharifban települt kontingenseinek parancsnokai tettek jelentést feladataikról. Fucsku Sándor ezt követően felkereste a 3. Afgán Nemzeti Készenléti Rendőrdandárt, illetve a 806. afgán határőrzőnát, tájékozódott a német haderő szerepvállalásáról a Resolute Support műveletben, és találkozott Harald Gante dandártábornokkal, a Train, Advise, Assist Command–North (TAAC-N) parancsnokával is.

Kép és szöveg: MH NTE

A műveleti feladatait sikeresen befejező MH Műveleti Tanácsadó Csoport (MH MTCS) megtartotta harmadik, egyben utolsó váltásának medálparádéját az afganisztáni Mazar-e Sharifban, a Marmal táborban. A magyar kontingens parancsnokának, parancsnokhelyettesének és törzsfőnökének a TAAC-N német parancsnoka, Harald Gante dandártábornok, a tanácsadóknak helyettese, az amerikai Paul S. Sarat ezredes, a személy- és konvojbiztosítást ellátó katonáknak pedig a német törzsfőnök, Ulf Haussler ezredes adta át azokat az érmeket, amelyeket a világ egyik legveszélyesebb országában és missziójában kimagasló szakmai színvonalon végzett munkájukkal érdemelték ki. Juhász István ezredes, a kontingens parancsnoka szintén köszönetet mondott a katonák fegyelmezett, kitartó és példás helytállásáért.

Kép és szöveg: MTCS-3

Megérkeztek az afganisztáni Mazar-e Sharifba az MH Nemzeti Támogató Elem (MH NTE) 10. váltásának katonái, majd a hadszíntéri elméleti és gyakorlati foglalkozásokat követően meg is kezdték a készletek és a beosztások átvételét. Az új váltásnak a korábbiaknál kisebb létszámmal is teljes körű logisztikai támogatást kell nyújtania a Magyar Honvédség Afganisztánban működő, illetve az ISAF-erőkbe integrált kontingensei, továbbá az egyéni beosztásokban szolgáló katonái részére. Eközben fel kell készülniük az ISAF-műveletet felváltó NATO Resolute Support Mission logisztikai támogatására is. Az átadás-átvétel során a távozó parancsnok, Kerekes Béla alezredes sok sikert kívánt a váltóállománynak, míg utódja, Nyitrai István alezredes megköszönte az NTE-9 munkáját.

Kép és szöveg: NTE-9

AZ EMLÉKEZÉS NAPJA

A háború áldozataira emlékeztek az EUFOR katonái Bosznia-Hercegovinában, a sarajevói Butmir táborban. A rendezvénysorozat a háborúban meghalt katonák és a civil áldozatok előtti tisztelgéssel, a Bosznia-Hercegovinában elesett békefenntartók emlékművének megkoszorúzásával vette kezdetét. A ceremónia után a katonák a tengerészgyalogos szokások szerint megrendezett Combat Fitness Challenge elnevezésű váltóversennyel folytatták a programot. Az induló csapatok különféle – erőt, ügyességet, állóképességet igénylő – feladatokban mérték össze tudásukat. A jó hangulatú versenyt a Zsíros Tamás zászlós, Ádám Imre zászlós, Erdei Tamás törzsőrmester, Horváth Patrik törzsőrmester és Varga Tamás szakaszvezető alkotta magyar csapat nyerte.

*Hegedüs Csaba őrnagy
Fotó: Gáll Attila zászlós*

Bosznia-Hercegovinát az ország történelmének egyik legsúlyosabb árvízi katasztrófája sújtotta 2014 májusában. A károk enyhítése és a helyreállítás érdekében nemzetközi összefogásra volt szükség; ebben a Magyar Honvédség is aktív szerepet vállalt, mind az EUFOR-parancsnokság, mind a helyi lakosság elismerését kiérdemelve. A természeti csapás során az ország területén több száz, zömében kisebb híd rongálódott meg: újjáépítésüket a boszniai haderő vállalta, míg a szakmai felügyeletet és a támogatást az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred katonái látják el.

Kép és szöveg: Nagy Viktor őrnagy

MAGYAR SEGÍTSÉGGEL

MAGYAR-SZERB GYŐZELEM

Az UNFICYP történetében először győzött magyar résztvevőkkel felálló csapat az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió legrangosabb versenyén, a Military Skills Competition elnevezésű erőpróban. A Szilágyi Levente százados, Major Nándor hadnagy, Adam Leontijevic zászlós, Branco Drinic zászlós, Milinko Kuzmanovic főtörzsőrmester, Szigeti Gábor szakaszvezető, Arnót Anita és Turcsics Tamás tizedesek alkotta magyar-szerb csapat remek teljesítménnyel hódította el a régóta áhított trófeát. Feladataik között egyebek mellett gépjárművezetés, térkép- és fegyverismeret, lövészet, incidenskezelés, terepfutás és akadálypálya-leküzdés is szerepelt.

Kép és szöveg: UNFICYP

Hét év után mehetnek nyugdíjba

KUTYAVILÁG

Németjuhászkytűk szolgálnak 2003 óta az MH 86. Szolnok Helikopterbázison; a művelettámogató zászlóalj támogatászáradának állományába tartoznak. „Alaprendeltetésük”, hogy jelezzék a repülőtérre történő illetéktelen behatolást. Járőrszolgálatba is beoszthatók, ilyenkor (a fokozatosság elve alapján) a testi kényeszer alkalmazása, a könnygáz-, a gumibot-, a bilincshasználat után, szolgálati kutyaként a legsúlyosabb kényeszerítő eszköznek minősülnek. Kizárólag a járőr vagy az őrség tagjainak az életét veszélyeztető támadás esetén alkalmazhatók.

– Jelenleg tizennégy kan teljesít szolgálatot a bázison, átlagéletkoruk három év – mutatja négy lábú barátai fényképét Kiss Béla főhadnagy, a támogatószázad megbízott parancsnoka. – Tíz-

tizenkét hónapos korukban kerülnek hozzánk, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred telephelyén válogatjuk ki azokat a kutyusokat, amelyekből szerintünk kiváló őrkutyák válhatnak. Természetesen nem csak ránézésre döntünk. A „jelöltek” átesnek egy alapos állatorvosi vizsgálaton és a csípőjüket is megröntgenezik, hogy kiszűrjük az ennél a fajtánál gyakran előforduló diszplázia nevű mozgásszervi megbetegedést. Aztán jön a bátorságpróba: egy riasztópisztollyal lövünk mellettük és figyeljük a reakcióikat – „aki” őrkutyának készül, a lövéstől, a hangos zajoktól nem félhet.

A kiválasztott „újoncok” a támogatószázad állományába kerülnek. Szállásuk összkomfortos: az őrszoba melletti kennel fűthető, minden kutyának fekvőrésze és kifutóra osztott külön boxa

Fotó: K

ELVÁRÁS, HOGY INTELLIGENSEK, MOZGÉKONYAK ÉS KIEGYENSÚLYOZOTTAK LEGYENEK. RENDFOKOZATUK NINCS, NAPONTA EGYSZER ÉTKEZHETNEK, SZIGORÚ NAPIREND SZERINT ÉLNEK. ENNEK ELLENÉRE JÓL ÉRZIK MAGUKAT, JÁTÉKNAK TEKINTIK A SZOLGÁLATOT. A SZOLNOKI REPÜLŐTÉR ŐRZÉSÉT SEGÍTŐ NÉMETJUHÁSZOK A HELIKOPTERBÁZIS ÁLLOMÁNYTÁBLÁJÁBAN SZEREPELNEK, HÉT ÉV SZOLGÁLAT UTÁN MEHETNEK NYUGDÍJBA.

A szolnoki laktanya és a katonai repülőtér őrzés-védelméért Kiss Róbert ezredes felel. A helikopterbázis törzsfőnökének nincs kutyája, ő macskabarát. Egy közönséges tarka házi cica lakik a kertjükben. Azon kívül, hogy állandóan visszaszökik az átköltözésük előtti családi házukhoz, semmilyen különleges tulajdonsága nincs. Kiss Béla főhadnagy viszont egy staffordshire terrier büszke gazdája. A közepes termetű kutya jelenleg iskolába jár, ügyességi és fegyverrel való feladatokat tanul. Sportkutya „szeretne lenni”.

Az pedig, hogy egy kutya a kiképzés során mit és milyen szinten képes elsajátítani, alapvetően a vele foglalkozó kiképző felkészültségétől, valamint az egyed öröklött és tanult viselkedés-elemeitől függ.

– Az őrkutya-vezetőket az alegységünkötől önként jelentkezők közül választjuk ki. Lehet, hogy első hallásra vic-

van. Gondozásukat és képzésüket Nagy Zsolt tizedes, kutyakiképző szakmai iránymutatása mellett a kutya-vezető raj tagjai végzik.

– Egy kiképzőnek két, legfeljebb három szolgálati kutyája van, és kizárólag ő foglalkozik velük – folytatja a századparancsnok. – Az őrző-védő feladatok során Nagy tizedes és munkatársai a kutya zsákmányszerző, támadó és védekező ösztöneire koncentrálnak. Ezeknek az ösztönöknek a megfelelő arányú „vegyítésével” válik alkalmassá a kutya a számára kijelölt feladat végrehajtására. Az ügyességi, az engedelmességi és a területvédő gyakorlatok alkalmazásával a speciális katonai feladatok mellett – például épületharcászat – a civil őrző-védő szolgálatra is kiképezzük őket. Ehhez többféle szituációs foglalkozásra

van szükség, amelyeken egyebek mellett a tömegoszlatást gyakorolják. A kutya képzése játékos formában történik, láthatóan örömmel vesznek részt a napi foglalkozásokon. A gyakorlást akkor kell abbahagyni, amikor a kutya eléri a legmagasabb ösztönállapotot, ilyenkor ugyanis kellemes élménnyel megy pihenni. Előtte azonban – úgymond – feloldjuk a feladat végrehajtása alól. Ekkor kapja meg a kedvenc játékát, a jutalom-simogatást és a jutalomfalatot. Nagyon fontos viszont, hogy mindig úgy higgye, nyertesként megy vissza a kennelbe. Ettől az érzéstől ugyanis fokozódik a bátorsága, a következő alkalommal is önbizalommal kezdi majd a gyakorlást. Ezért kell például nagyon odafigyelni arra, hogy a karvédőt, a zsákmányjátékot mindig ő vigye el győztesen.

cesnek tűnik, de csak olyan kolléga kerülhet ilyen beosztásba, aki nem fél a kutyától. Nem arra gondolok, hogy nem mer odamenni a kutyához, hanem arra, hogy legyen képes megtalálni vele a hangot. Egy kutya oktatása ugyanis komoly fizikai és pszichés terhelést jelent a kiképzőnek. A közös munka során egyetlen pillanatra sem szabad például megfedkeznie arról, hogy az általa elkövetett legkisebb hibának vagy engedékenységnek adott esetben súlyos következményei lehetnek. Ezért a jelentkezőknek az alapos elméleti felkészítés után például állategészségügyből és kiképzési technikákból is vizsgát kell tenniük. Ezt követően pedig jönnek a gyakorlati foglalkozások, amelyeken tudniuk kell irányítani a kutyát, végrehajtani vele a meghatározott feladatokat.

November végén munkaruhák, védőfelszerelések és sok, a kutyák kiképzését segítő eszköz vásárlására kapott engedélyt a helikopterbázis támogatószázada. A pórázokat, hámosokat, harangokat, labdákat a kutyák kapják majd, a katonák pedig kimondottan a kutyákkal foglalkozó szakemberek részére tervezett úgynevezett franciabundában, overálban, kabátban, kesztyűben és sapkában oktathatják ezentúl négylábú barátaikat.

Ilyenkor aztán az is kiderül, hogy az illető katona megfelelő kiképzője lesz-e a számára kijelölt társnak. Az állatok vérmérséklete, habitusa ugyanis nagyon különböző, az optimális párosítás pedig az, amikor a kutya és az ember jelleme közel hasonló egymáshoz. Egy erős akaratú társ mellé hasonló mentalitású vezető kell, akit elfogad falkavezérnek. Mindezek után az őrkutya-vezetők még elvégznek egy tanfolyamot a rendőrség kiképzőbázisán, és kezdődhet a közös munka.

Az állatok gondozása is a kutyavezetők feladata.

– A kutyák naponta egyszer kapnak enni, az etetésük időpontja pedig mindig a kiképzési és a szolgálati feladatoktól függ. Közvetlenül a munka előtt ugyanis nem ehetnek, mert könnyen bélcsavarodást kaphatnának. Kizárólag száraztápon tartjuk őket, amiből alkalmanként úgy 70 dkg körüli mennyiséget fogyasztanak. Az uniós szabályozók szerint ugyanis ételmaradékot már nem adhatunk nekik, mert az veszélyes hulladéknak minősül. Szakmai szempontból egyébként ez elfogadható, hiszen ezek-

ben a szárazeledelekben minden szükséges tápanyag megtalálható, amire egy munkakutyának szüksége van. Abban viszont biztos vagyok, hogy nagyon gyor-

san rá tudnának szokni a csirkecombra is. Az adott napon „szolgálatban” lévő kutyákat a munkaidő végén, a repülőtér lezárásakor helyezik ki. Az ügyeletes kutyavezető felügyel rájuk, aki a járőrparancsnok utasítására a területre engedély nélkül behatolókkal szemben kényszerí-

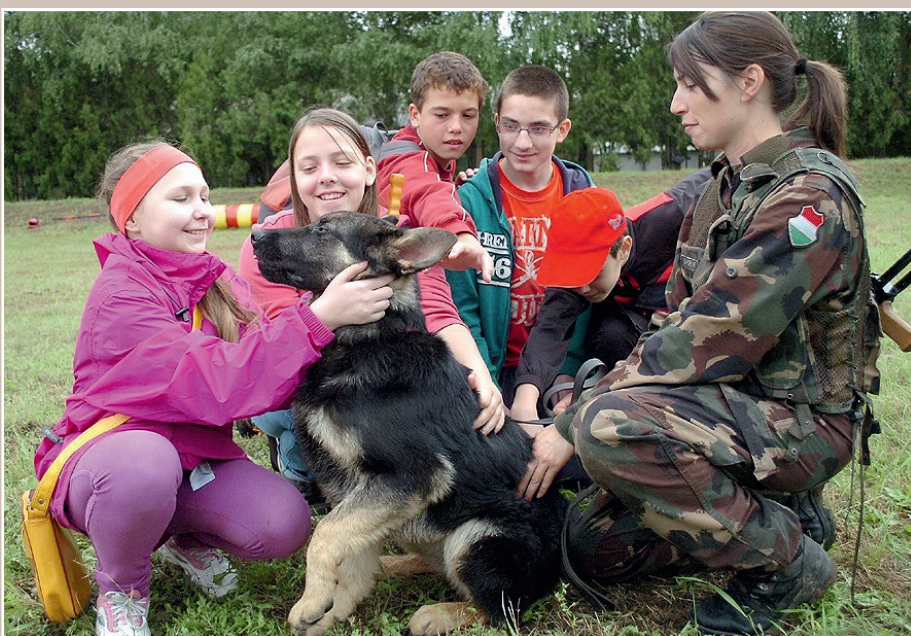
tő eszközként is alkalmazhatja az állatokat – ilyen eset Szolnokon még nem fordult elő. Egyetlen alkalom volt az elmúlt tizenegy évben, amikor a kutyák jelzésére riasztani kellett a készenléti szolgálatot: egy horgász dühöngött, mert szerinte a helikopterek zajától elment az étvágyuk a laktanya melletti vízben élő halaknak. Amikor azonban az ügyeletes kutyavezető és négy lábú segítője a helyszínre értek, a férfi azonnal belátta, hogy jobban teszi, ha visszaül a stégre és megvárja, amíg újra megéheznek a halak.

Nemcsak szolgálnak, de szórakoztatnak és „toboroznak” is a helikopterbázis őrktúái. Először 2009-ben, egy laktanyai családi napon léptek fel közönség előtt: ügyességi és fegyelmező gyakorlatokkal hatalmas sikert arattak. Ezt követően pedig nem volt megállás.

– Ott voltunk többek közt augusztus 20-án, a szolnoki Szent István-napi ünnepségen, Szolnok város napján, a gulyásfesztiválon, a csabai kolbászfesztiválon, a Ludovika Fesztiválon és a salvágtarjáni toborzónapon is. Munkánkat

jelentősen segítette Nagy Zsolt tizedes, aki négy évvel ezelőtt csatlakozott csapatunkhoz, s korábban közel 14 évet dolgozott kutyakiképzőként – sorolja Kiss főhadnagy.

– Zenei aláfestéssel színesített bemutatóink eseményeit narrátor magyarázza el a nézőknek. Egy-egy előadás mintegy fél óráig tart, minden eleme valós katonai szituációra épül: ellenőrző-átteresztő pont üzemeltetése, túszzabadítás, határvédelem, géppuskafészek felszámolása. A show végén pedig szinte

megrohannak minket a nézők. A gyerekek a kutyákkal barátkoznak, a felnőtteket pedig általában szolgálati körülményeink, a szerződéses katonákkal és az önkéntes művelési tartalékosokkal szembeni elvárások és persze a kutyák kiképzésének fortélyai érdeklik.

A szolnoki helikopterbázis őrktúái-
nak egészségére a város egyik állatorvosa felügyel. A doktor éjszaka is riasztható, rendelőjének felszereltsége pedig akár komolyabb műtétek elvégzését is lehetővé teszi. A kutyák hét év szolgálati idő után mehetnek „nyugdíjba”. Állatszerető gazdiról a katonák gondoskodnak, új lakhelyükre ingyen „költözhetnek”. Amikor pedig a kennelben megürül egy box, Kiss főhadnagyék leadják az igénylést az állománytábla feltöltésére – és kezdődik minden előlről.

ÜNNEPÉLYES ESKÜTÉTEL

„Az esküt tevő katonák, csatlakozva a Magyar Honvédség nagy családjához, egy nagyon szép, folyamatos megmérettetéssel járó életpályát választottak maguknak” – mutatott rá beszédében dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke az elmúlt hónapok alapkiképzése után sikeres záróvizgát tett hetvennyolc szerződéses katona ünnepélyes eskütételén, Hódmezővásárhelyen, a Zrínyi Miklós laktanyában. A szerződéses katonai pályára lépők többsége közkatonaként kezdte meg szolgálatát, hárman pályakezdő tisztként, nyolcan pedig pályakezdő altisztként kerültek a Magyar Honvédség alakulataihoz.

Vincze Viktor Attila; fotó: Tóth László

MAGYAR GRIPENEK ÉSZTORSZÁGBAN

Ismerkedő repülést hajtott végre Észtország légterében a magyar légierő két Gripen típusú vadászgépe. A repülési feladat a balti országok feletti légtér védelmét célzó NATO-küldetésre történő felkészülés része volt. Hazánk 2015 második felében négy Gripennel és mintegy kilencven fős állománnyal látja majd el a Baltikumban vállalt légtérrendészeti feladatait. A magyar kontingens a litvániai Zokniai város mellett lévő támaszponton fog állomásozni. A balti államok nem rendelkeznek a feladatra alkalmas harci repülőgépekkel, ezért az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez történt 2004. áprilisi csatlakozásuk óta légterük védelmét rotációs alapon a NATO-országok látják el.

Kép és szöveg: honvedelem.hu/MTI

DIÁKOK GÁZÁLARCBAN

A várpalotai MH Bakony Harckiképző Központ és a Faller Jenő Szakképző Iskola évek óta folytat honvédelmi nevelést Farkas Attila nyugállományú őrnagy irányításával. A helyi laktanyában a diákok legutóbb vegyivédelmi foglalkozáson vettek részt, amelyen az „atom-, biológiai és vegyifegyver-védelmi alapismeretek” tantárgy keretében a nukleáris fegyverek, valamint a biológiai harcanyagok jellemzőiről és hatásairól tanultak. Az elméleti tudnivalók elsajátítását követően a gyakorlatban is megismerkedhettek a 93M védőruhával, így a gázálarc szakszerű használatával is.

Kép és szöveg: Schäffer Mónika

KOSZOVÓBA INDULNAK

Bevetésre kész! A szolnoki MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj jelmondatával minősítették a koszovói külszolgálatra induló MH KFOR Kontingens tizenkettedik váltásának felkészültségét az egység különböző szintű parancsnokai, a kiutazást megelőző hazai zárógyakorlat végeztével. A több mint 300 magyar békefenntartó – az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj, illetve az MH 5. Bocskai István Lövészdandár katonái – a táborfalvai kiképzőbázison vizsgázott. A zárógyakorlaton többek között járőrfeladatot kellett megoldaniuk, élelmiszerosztás közben rendbontók és tüntetők zavarták meg tevékenységüket, s végül szükség volt a közúton, illetve helikopterrel a helyszínre érkező tömegkezelő alegységek bevetésére is.

Kép és szöveg: Snoj Péter

Igazán mozgalmas évet tudhat maga mögött a tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár 101. tüzérosztálya: gyakorlatokon, éleslövészetben bizonyították felkészültségüket, s az esztendő zárásaként még vízlövést is végrehajtottak a szomódi gyakorlótéren. Ez egy olyan vizsgálat, amely a nagy tűzerejű fegyverek – például harckocsiágyúk, ágyútarackok – biztonságos üzemeltetéséhez szükséges. Vízlövéskor az éleslövészet erőhatásait modellezzik: gránát ugyan nem hagyja el a csövet, ám a dinamikus igénybevétel megegyezik a valós lövésével. A mostani ellenőrzésen a tatai tüzérek mindent rendben találtak, az összes vizsgált D-20-as ágyútarack alkalmas éleslövészet végrehajtására.

Kép és szöveg: Petrovics Renáta

AZ ÉV UTOLSÓ „NAGY DURRANÁSA”

BŐVÜLŐ JÁRMŰPARK

Tizenöt MB Unimog és RÁBA H-sorozatú gépjárművel bővül a Magyar Honvédség járműparkja. A gépjármű-beszerzési program keretében vásárolt teherautókat 2014 végén szállították le az MH Anyagellátó Raktárbázis budapesti objektumába, ahol az átvételt és a központi nyilvántartásba helyezést követően adják át azokat a kijelölt katonai szervezeteknek. Az elosztásnál előnyt élveztek a külföldi missziós és a hazai felajánlásokban részt vevő alakulatok. Két (speciális hókével felszerelt) RÁBA H25 jut az MH 86. Szolnok Helikopterbázisnak, a tüzszerészfeladatok ellátására kialakított MB Unimogok pedig az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezredhez kerültek.

Kovács Dániel; fotó: Dévényi Veronika

A KÖZÖSSÉG GONDOL RÁTOK

„A honvédség egy nagy család, egy nagy közösség, amelynek tagjai arra szövetkeztek, hogy bajtársi együttlétben szolgálják az országot, és segítsenek mindenkin, aki bajba kerül. E közösség tagjai vagytok ti is, és ez a közösség gondol rátok” – mondta köszöntőjében Hende Csaba honvédelmi miniszter a Stefánia Palota–Honvéd Kulturális Központban megtartott Árvák karácsonya elnevezésű hagyományos rendezvényen, amelyen a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség a szolgálatteljesítés közben elhunyt katonák gyermekeit látta vendégül. A köszöntőt és az ünnepi műsort követően a gyerekek közösen díszítették fel a karácsonyfát a tárca, illetve a honvédség vezetőivel, és a karácsonyi meglepetések, ajándékok átadása sem maradt el.

Honvedelem.hu; fotó: Rácz Tünde

TÜZÉREK ÜNNEPE

Konferenciával ünnepelték a magyar tüzérség megszületésének 101. évfordulóját Szent Borbála napján, december 4-én Pécsen. A Magyar tüzérek a Nagy Háborúban című rendezvényen dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke kijelentette: a tüzérség mára olyan fegyvernemmé vált, amely a szárazföldi erők számára nélkülözhetetlen. A konferencia keretében megnyitották a Magyar tüzérség a 20. században című időszaki kiállítást, valamint könyvbemutatóra is sor került.

*Honvedelem.hu
Fotó: Tóth László*

HÚSZÉVES A KATOLIKUS TÁBORI PÜSPÖKSÉG

A húszéves Katolikus Tábori Püspökséget bemutató könyvet jelentetett meg a Zrínyi Kiadó Inter arma caritas, vagyis Fegyverek között a szeretet címmel. A kötet ünnepélyes bemutatóján, a Stefánia Palota–Honvéd Kulturális Központban beszédet mondott és a kiadványt, illetve az elmúlt 20 év munkáját méltatta Hende Csaba honvédelmi miniszter, Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, püspök és Bíró László, katolikus tábori püspök. A bemutatón részt vett Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, megjelentek a HM, a honvédség és a katolikus egyház vezetői, az alkotók és a kiadó képviselői is.

Nyulas Szabolcs; fotó: Galovtsik Gábor

KATONÁK A MIKULÁSGYÁRBAN

Az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ katonái is segítettek az idén 10. születésnapját ünneplő Mikulásgyár munkáját a jótékonyági adománygyűjtő akció központi helyszínén, a budapesti '56-osok terén felállított óriáskupolában. Szabóné Varga Erika zászlós elmondta: a korábbi akciók sikerén felbuzdulva határozták el, hogy ezúttal is bekapcsolódnak a Mikulásgyár tevékenységébe. Az adományokat most is a helyőrségben szolgáló alakulatoktól gyűjtötték össze. A központ tizenkét katonája a ruhák, játékok elosztásában, rendszerezésében szintén részt vett, az ajándékokat ezt követően a Magyar Vöröskereszt és a Magyar Posta önkéntesei juttatták el a rászoruló családokhoz.

Honvedelem.hu; fotó: Rácz Tünde

Közös fenyődíszítéssel kezdődött az adventi időszak Debrecenben; az MH 5. Bocskai István Lövészdandár több szervezettel együtt öltöztette ünnepi díszbe a cívisváros főterén elhelyezett kis fenyőfákat, s mindehhez a 60 éves helyőrségi zenekar karácsonyi dallamokkal varázsolt ünnepi hangulatot. A zenekar immár hagyományosan adventi koncerttel is kedveskedik a cívisvárosnak. Idén a dandár Debrecen városával és a Főnix Rendezvényszervező Nonprofit Kft.-vel közösen rendezte meg az „Adventissimo” elnevezésű hangversenyt a Református Nagytemplomban. Takács Attila dandártábornok, parancsnok, az esemény sajtótájékoztatóján hangsúlyozta, hogy ez a koncert a dandár ajándéka a városnak.

Tóth Andrea
Fotó: MH 5. BILD

A DANDÁR AJÁNDÉKA

SEGÍTSÉG A RÁSZORULÓKNAK

A Budapest Helyőrség Szociális Alapítvány 1993 óta foglalkozik a Budapesten élő nyugállományú vagy szolgálati járadékban részesülő katonák, civil alkalmazottak, illetve a honvédségi özvegyek szociális érdekvédelmével. Karácsonyi ajándékosomag-akciójukban idén negyvenkét, egyenként körülbelül húszezer forint értékű, tartós élelmiszereket, háztartási cikkeket és egészségjavító készítményeket tartalmazó csomag szétosztására került sor a Petőfi Sándor laktanyában. Az akció lebonyolítását az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár mellett a budapesti Vörösmarty Gimnázium tanulói is segítették, akik közösségi szolgálatot teljesítve önkéntesen vettek részt az ajándékozásban.

Kép és szöveg: Snoj Péter

Veszprém – Geilenkirchen – nagyvilág

ÉGI HARCÁLLÁSPONT

NEM ANNYIRA ISMERT TÉNY, DE A NÉMETORSZÁGI GEILENKIRCHENBEN TELEPÜLT SZÖVETSÉGES AWACS-BÁZISON EGYÉNI BEOSZTÁSOKBAN ÉVEK ÓTA MAGYAR KATONÁK IS SZOLGÁLNAK. FEKETE PÉTER ŐRNAGY – AZ MH LÉGI VEZETÉSI ÉS IRÁNYÍTÁSI KÖZPONT (MH LVIK) VÁLTÁSPARANCSNOKA ÉS OKTATÓJA – A MÚLT NYÁRON TÉRT VISSZA VESZPRÉMBE. MINT MONDJA, A SZOLGÁLAT HÁROM LEGFONTOSABB KÖVETELMÉNYE A FOLYAMATOS KOMMUNIKÁCIÓ, A JÓ CSAPATMUNKA ÉS A RUGALMASSÁG VOLT.

A légiirányító munkájának lényege, hogy a levegőben tartózkodó repülőgép-vezető számára képet fessen mindarról, ami a közvetlen környezetében zajlik. Mindenre rálátva, a lehető legmagasabb nézőpontból. Általában ez furcsa kettősség, hiszen az irányító fizikailag a földön (sőt, a veszprémi Sziklát tekintve alatta) tartózkodik. Kivéve, ha az irányító központ repül, mint a NATO AWACS-repülőgépei, amelyek jellegzetes, kör alakú radarberendezésükről könnyen felismerhetők.

Tanulmányai kezdetén Fekete Péter őrnagy repülőgépekkel szeretett volna foglalkozni, és ehhez az általános isko-

la után elvben két út vezetett. Az egyik a csepeli civil repülőgéptechnikus-képzés, a másik pedig a szolnoki katonai szakközépiskola. Végül az utóbbi lett a befutó, ahol időközben beleszeretett a vitorlázórepülésbe. A továbbtanulás előtti egészségügyi vizsgálat kimutatta: nem alkalmas repülőgép-vezetőnek. Ezt nehezen dolgozta fel, de aztán hamar kiderült: az irányításhoz megvan benne a kellő érzék, és ilyen módon mégiscsak a repülés közelében maradhat. Persze amikor 1999-ben, frissen avatott hadnagyként vadászirányítói beosztásban megkezdte Veszprémben katonai szolgálatát, még nem gondolt arra, hogy egyszer majd több éven át irányítóként repülni is fog.

2001-et írtunk, amikor is egy – több légiirányító számára meghatározó – németországi képzés keretében társaival együtt ellátogatott a geilenkircheni AWACS-bázisra.

– Bejártuk a repülőteret, és akkor eldöntöttem, hogy egyszer NATO-beosztásban ott fogok szolgálni, mert ez a szakma csúcsa. Itthon egészen a (békeidős) váltásparancsnoki munkakörig végigjártam a ranglétrát, és aztán sikerült is megkapnom a hőn áhított beosztást – eleveníti fel a kezdeteket az őrnagy.

2010 júliusában költözött ki családjával együtt Németországba, és némi akklimatizálódás után augusztusban, a kiképzőszázadnál megkezdődött a felkészítése. Mivel az alakulat tizenhat nemzet katonáiból áll, az egyéni szakmai háttér és a specifikus tudás egészen eltérő lehet, s az oktatók szerint általában fél év, mire az ember megszerzi az alapfokú minősítést; ezt követően már az AWACS fedélzetén békeidős alapfeladatban bevethető.

– Nekem azt mondták, hogy a korábbi tapasztalatok alapján magyar irányítóknak az átképzés jelentette akadály ennyi idő alatt leküzdhető. Nyilván fel kell venni a ritmust, hozzá kell szokni a másfajta eljárásrendhez és az idegen nyelvi környezethez, de mindez nekünk nem

AWACS egy kísérő vadászgép kameráján át nézve.

jelenthet gondot – mondja a váltásparancsnok.

A képzés aztán már valamelyik századnál – Fekete Péter őrnagy esetében ez a második század volt – folytatódott tovább, bár a világban zajló események kissé átirták az eredeti forgatókönyvet. Az AWACS-flotta 1982-től datálódó történetében ugyanis 2011-ben fordult elő először, hogy gép és katona egyszerre két hadműveletben is részt vegyen. A líbiai és az afganisztáni misszióban történő párhuzamos repülés pedig értelemszerűen a kiképzéstől vonta el a szükséges erőforrásokat, így a „harckész” (Combat Ready) minősítés megszerzése az átlagosnál hosszabb időt vett igénybe. Fekete Péter őrnagy, a kellő képességek birtokában, 2011 tavaszán csatlakozott a NATO afgán missziójához, s a négy év külszolgálatból közel egy évet ott is töltött.

De milyen volt az első időkben a levegőből irányítani?

– Eleinte számomra a legnagyobb kihívást a többszörös figyelemmegosztás jelentette. Itthon például egyszerre maximum két különböző rádió-forgalmazásra figyel az ember. Az AWACS-en pedig lényegesen többre, nem beszélve a gépen belüli kommunikációs csatornákról. Tudni kell, hogy mikor, melyik funkciónak, szekciónak van nagyobb szerepe; mi, mire épül? Mikor kapcsolják

be, teszem azt, az egész rendszert, mikor tesztelik a radart? Mikortól ténykedik az a személy, aki a saját biztonságunk érdekében a gép körüli légi forgalmat figyeli? Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a földi katonai irányítással is: ők közlik többek között teljes részletességgel azt, hogy milyen légtérben repülünk, milyen repülési feladatot kell irányítani, honnan szállnak fel majd a gépek. Szintén a földről informálnak minket az utolsó pillanatokban bekö-

vetkezett változásokról is. Nekünk pedig minden feladatot – mondjuk így – időkényszerben kell végrehajtanunk. Be kell vinni az adott légtérre vonatkozó információkat a rendszerbe, és el kell végzni a számítógépeken a szükséges beállításokat. Meg kell osztani a feladatokat és csapatként kell dolgozni ahhoz, hogy mire felszáll a gép, irányításképes állapotba hozzuk a teljes technikai rendszert. Ráadásul az előre eltervezett feladatokban akár a repülés közben is lehet változás, tehát rendkívül rugalmasnak kell lennünk – avat be a részletekbe az őrnagy.

Az AWACS-repülőgép voltaképpen mozgó, légi harcvezetési és irányítási

központként üzemel. A fedélzeten két, egymástól teljesen eltérő tevékenységet végző személyzet dolgozik: a hajózók, illetve az adott küldetést irányító állomány. Ez utóbbi több kisebb-nagyobb csoportból áll, amelyek létszáma a végrehajtandó feladat függvényében kis mértékben változhat. Ezek közé tartozik például a légihelyzetkép-előállító csoport, amelynek a munkájában másik két külszolgálatot teljesítő magyar katona (Eöry Sándor őrnagy, Zahorák Tibor törzsszázlós) is nap mint nap részt vett.

A váltásparancsnok az a személy, aki a harci munkát vezeti, összehangolja; egymaga felel a feladat sikeres végrehajtásáért. Állítólag körülbelül 150–200 repült óra kell ahhoz, hogy az újonnan a rendszerbe álló nagyjából alkalmazkodjon a környezethez. Persze tényleg csak nagyjából, mert például az MH LVIK váltásparancsnokának egyik legemlékezetesebb küldetése sem annak indult, amivé azután lett.

– Az előzetes repülési terv szerint Hollandia felett teljesítettünk volna szolgálatot, kiképzési repülést irányítva. Felszállás után érkezett az új feladat: irány Anglia! Az történt, hogy kiképzési repülés keretében két orosz Tu-95-ös stratégiai bombázó hajtott végre különböző manővereket, amelyek során nemzetközi vizek felett elrepültek egészen a La Manche-ig. Természetesen az angol készenléti géppár – a tankergéppel együtt – szintén a le-

vegőben volt... Nekünk folyamatosan nyomon kellett követni a két orosz gép helyzetét, és figyelni a megfelelő frekvenciákat, hogy mindig pontosan tudjuk, mi történik. Erre azért volt szükség, hogy bármikor át tudjuk venni a készenléti géppár és a tanker irányítását, ha arra a földi irányító pont kiesése, vagy a rádióösszeköttetés megszakadása miatt parancsot kapunk. Hallgattuk az angol géppár rádióforgalmazását, tudtuk, hogy éppen mit csinálnak, milyen manővereket hajtanak végre. Végül egészen a norvég partokig kísértük figyelemmel az orosz gépek tevékenységét. Tanulságos volt megtapasztalni, hogy a NATO élesben hogyan reagál egy ilyen helyzetre – meséli Fekete Péter őrnagy.

Persze az afganisztáni misszió is számos komoly, máshol nem megszerezhető tapasztalatot „hozott a konyhára”. Közülük álljon itt egy érdekesség: a NATO afganisztáni hadműveletében a feladatszabás többszörösen biztosított,

Fekete Péter őrnagy 1030 órát repült az AWACS-repülőgépen. A repült órák felét Afganisztánban teljesítette – ez összesen 55 felszállást és leszállást jelent. Egy alkalommal 16,7 órát töltött folyamatosan a levegőben: ez az egyéni repülési rekordja.

„Szeretném ezúton is megköszönni a feleségemnek, Fekete Ildikó századosnak, az MH LVİK repülésbiztonsági tisztjének, hogy két kisgyerek mellett – a kihívásoknak folyamatosan megfelelő és nem kevés problémát leküzdvé – lehetővé tette számomra mindezt. Külszolgálatban érdemi munkát végezni és jó teljesítményt nyújtani csakis ilyen szilárd háttérrel lehet. Ez mindennek az alapja. Ráadásul néha otthon is szóba került a hivatásunk, mivel eredeti képzettségét tekintve ő is légvédelmi irányító. Mindig tudta, miről beszélek.”
(Fekete Péter őrnagy)

védett számítógépes hálózaton keresztül történt.

– Gyakorlatilag úgy kell elképzelni, mintha egyszerre figyelnének hatnyolc különböző chat-szobát. Az egyes részterületekre (például földi erők támogatása, légtérigénylés, utántöltés, AWACS–AWACS közötti kommunikáció stb.) vonatkozó feladatok, utasítások, információk mind-mind külön ablakban jelentek meg, és ezekbe a „szobákba” csak a megfelelő jogosultsággal rendelkező személyek léphetek be – válaszolja a váltásparancsnok.

Négy év múltán hazaérkezve egyértelmű, hogy a külszolgálatban felgyülemlett tapasztalatokat összegezni kell, és át kell adni az állománynak. Ezt könnyíti meg az a tény, hogy Fekete őrnagy külszolgálat alatt megszerezte az oktatói minősítést, és ott is részt vett az újonc állomány kiképzésében. Itthon elsődlegesen az idén avatott és a központban szolgáló három hadnagy, illetve az instruktorok képzésével foglalkozik. Emellett részt vesz a repülésekre vonatkozó jogszabályi harmonizációs munkálatokban is. Mint mondja: ő maga sem gondolta volna, hogy mennyi kisebb-nagyobb szakmai fogás, tudás halmozódik fel négy év alatt. A tapasztalatok átadása után váltásparancsnoki beosztásban teljesít majd szolgálatot.

ÖRÖKMOZGATÓ

A FIZIKA TÖRVÉNYEI ALAPJÁN ÖRÖKMOZGÓ SZERKEZET (PERPETUUM MOBILE) NEM LÉTEZIK. ÖRÖKMOZGATÓ EMBER AZONBAN VALÓSZÍNŰLEG IGEN. EGY LEGALÁBBIS BIZTOSAN: SZÉPLAKI ERIKA SZÁZADOS, AZ MH 54. VESZPRÉM RADAREZRED BEOSZTOTT KÖZLEKEDÉSI TISZTJE PÉLDÁUL NÉHA ÁLMÁBÓL FELKELTVE IS FEJBŐL, AZONNAL KÉPES KOORDINÁLNI A KÜLÖNFÉLE GÉPJÁRMŰMOZGÁSOKAT.

Ennyi autónk van Veszprémben – mutatja mosolyogva az iratszekrényben sorakozó sötétkék mappákat Széplaki Erika százados interjúnk vége felé. Több „felvonásban” beszélgettünk, mert egy átlagos munkanapon a közlekedés legalább annyira szervesen hozzátartozik a radarezred életéhez, mint maguk a radarok. Stílusosan: itt aztán egy interjú-időnyi üresjárat sincs. Visszatekerve a képzeletbeli szalagot a legelejére, annyi bizonyos: ahogy a veszprémi alakulatok által működtetett radarok lefedik hazánk teljes légterét, úgy maga az ezred fizikai szétagoltságában is átfogja szinte az egész országot. Békéscsaba, Debrecen, Bánkút, Kup, Jutta, Medina, Veszprém – bizony sokat kell autózni annak, aki például egy nap

alatt végig szeretné járni az összes helyőrséget. (Nem beszélve a mobil radarcsoportokról, amelyek adott esetben bárhová kitelepelhetnek.) Ennél már csak a helyőrségek közötti, illetve más helyőrségekbe, célállomásokra történő mozgás koordinálása bonyolultabb feladat.

Széplaki Erika százados birodalmába belépve telefoncsörgés fogad minket.

– Ez így fog menni... – szabadkozik, aztán felveszi a kagylót. Egy mikrobusz utaslistáját módosítja, indulási időpontot igazít az utazók igényeihez. Mindent úgy, hogy közben csak egyszer pillant bele számtalan dokumentumainak egyikébe.

– Figyelek – mondja aztán, és gyorsan fel is teszem az első kérdést: hogyan

és miért került a honvédséghez, és éppen erre a szakterületre.

– Kiskoromtól fogva érdekelt a közlekedés, mindig nagyon szerettem az utat és az autókat. Teljesen mindegy volt, hogy a kocsik kicsi vagy nagy, csak menjen. Annak idején Békéscsabán, a középiskolában is gépjárműüzemi ágazatra jártam, majd mivel akkor még nőket a katonai főiskolán közlekedési szakra nem vettek fel, civil főiskolán, Győrben végeztem a közlekedésmérnöki szakon. A katonaság sosem állt tőlem távol, mert édesapám is katona volt, sőt a bátyám is egy ideig. Gondoltam, én is a Magyar Honvédségben folytatom a pályafutásomat. Felvettek, és azóta is itt vagyok – mondja a százados, és folytatná a történetét, amikor nagy lendülettel nyílik az

ajtó. Ezúttal személyes egyeztetés kezdődik arról, hogy miként legyen kora hajnalban a gépjárműátvétel; ki, kit hívjon fel, mi történjen a kocsiban szállított anyagokkal...

– Tehát 1999 óta vagyok katona – folytatja, miután felírta a lényeges tudnivalókat – A Tünde utcában, az akkori egészségügyi kiképző központban Hajduk Zoltán őrnagy beosztottjaként keztem dolgozni tervező tisztként. 2003-ban a párommal együtt költöztünk Veszprémbe, a két gyermekem is itt született. Vele, mármint Chmelik Ernő alezredessel, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság kiképző főtisztjével Tatán, egy katonai járőrbajnokságon ismerkedtünk meg. Bocsánat... – szakítja meg ismét a beszélgetést, mert a törzsfőnök keresi telefonon. Újabb ügyintézés kezdődik, papírok surrognak, életre kel a számítógép is.

Közben írjuk le, hogy Széplaki Erika százados 2008 óta teljesít szolgálatot az MH 54. Veszprém Radarezrednél. Kezdetben Lőrincz Béla (akkor még) őrnagy volt a közvetlen főnöke, jelenleg pedig Gadó Imre őrnagy irányítása mellett dolgozik. Beosztott közlekedési tisztként feladata – mint ezt élőben látjuk és halljuk – az ezred közúti és vasút mozgásainak koordinálása. (Mert a radarosok olykor vasúton is szállítanak, nem csak négy keréken.) Munkája során szorosan együtt kell működni az ezred logisztikai

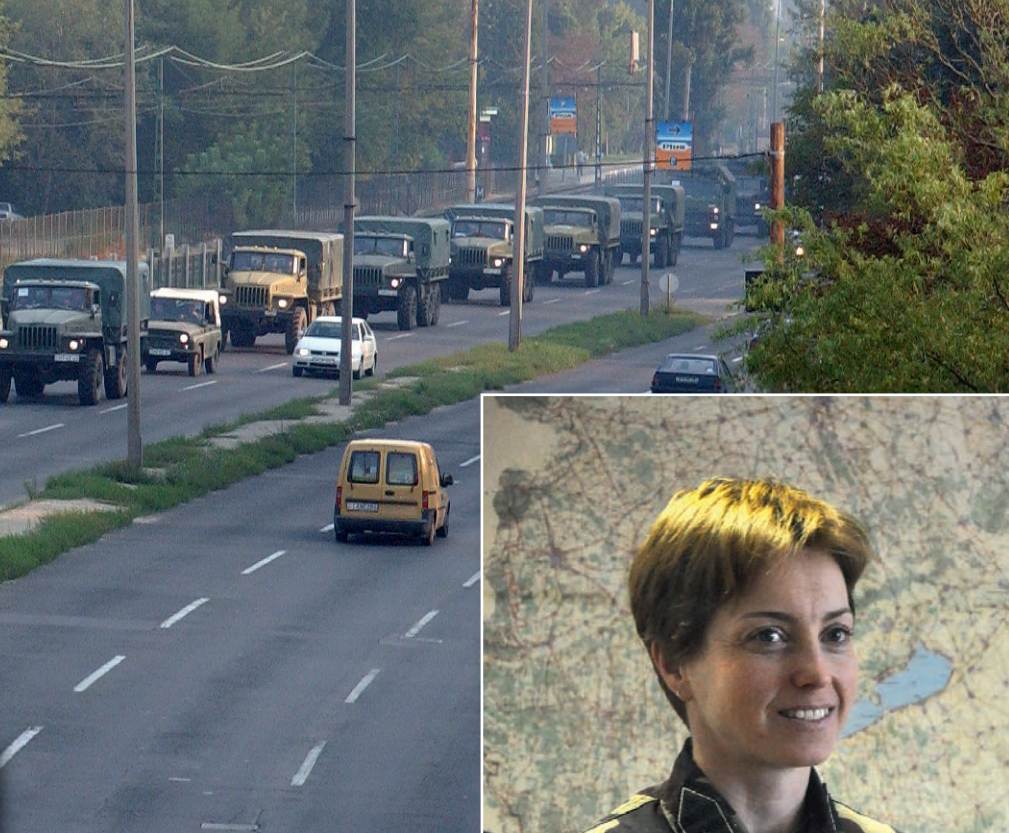

zászlóaljának állományával, hiszen – saját szavaival élve – az ő embereikkel és gépjárműveikkel „garzdálkodik”.

Letéve a telefont, széttárja a kezét, és a rá jellemző mosollyal mondja: Látod, ebből áll az egész.

– Ésszerűsítés, tervezés, szervezés. Mindig naprakésznek kell lennem, a mobiltelefonom folyamatosan be van kapcsolva. A legnagyobb kihívás sokszor az, hogy a rendelkezésre álló gépjárművekkel és személyi állománnyal miként gazdálkodjunk. Mert elromolhatnak autók vagy a szabadságolások miatt átmeneti sofőrhiány léphet fel... De ez benne a szép, azért vagyok itt,

a százados nemcsak gépjárműveket mozgat, hanem saját maga is intenzíven és eredményesen sportol.

– Tízéves koromban egy ismerősöm vitt el először tájfutó edzésre, azóta futok rendszeresen. Nyilván többet szeretnék futni, mint amennyire napi szinten lehetőségem nyílik, de amikor csak tudok, megyek. A futás teljesen kikapcsol. Jól el tudok gondolkodni közben, mit csináltam jól vagy rosszul, mi várható a következő nap. Néha fel sem tűnik, hogy merengés közben teljesítettem a távot – világítja meg a sport további jó oldalát.

Tavaly az országos rövidtávú tájfutó bajnokságon hatodik helyezést ért el, csapatban pedig Balaton ultramaraton és szupermaraton versenyeket is teljesített.

– A Magyar Honvédség mezei futóbajnokságán, egyéni versenyben, 2014-ben harmadik helyezett lettem. Csapatban és fegyveres váltóban is rendszeresen indulok. Fontos a jó csapat, és nemcsak a futásban, de a járőrbajnokságokon is, hiszen nem mindegy, hogy kivel indul el az ember. Tisztában kell lenni azzal, hogy a társad mit bír, és ez fordítva

hogyan megoldjam. A kollégáim Veszprémben, illetve más helyőrségekben nagyon segítőkészek, lehet velük fuvarokat, utasokat egymáshoz szervezni – avat be munkája mindennapjaiba általánosságban is a százados. (Zárójeles megjegyzésként csak annyit, hogy ilyen mértékű éves forgalomnak nagyon komoly anyagi vonzata van. A fuvarok pontos csatolása, kombinálása, egyeztetése – akár más helyőrségekkel is – bizony költségvetési szempontból sem mindegy.)

Noha Széplaki Erika százados nyolcórás munkarendben dolgozik, „folyamatosan ügyeletben van”.

– Engem bármikor hívhatnak. Ha például nem indul az autó és másik kell he-

lyette, vagy az utasokkal kapcsolatban van szükség az indulás előtt információra, nekem kell adattal szolgálni. Akár hajnali ötkor is – mondja.

Ismét nyílik az ajtó – valaki visszahozta egy autó okmányait. A párbeszéd alatt körbenézek az irodában, ahol néhány érem és kupa árulkodik arról, hogy

is igaz – zárja a beszélgetést Széplaki Erika százados, hogy aztán újabb menetlevelet írjon, ellenőrizzen valamit, utasokat csoportosítson, vagy éppen a következő napra vonatkozó adatokat vigye be a számítógépbe.

Mert a mozgás örök, soha nem állhat meg.

**A legkatonásabb
katonanő**

EGYENRUHAS PEDAGÓGUS

A MAGYAR HONVÉDSÉG ELSŐ – ÉS EZ IDÁIG EGYETLEN – NŐI KOMENDÁNSA SZOLNOKON SZOLGÁL. JESZENYI ILDIKÓ ŐRNAGY ILLETÉKESSÉGI TERÜLETE HÁROM MEGYÉRE TERJED KI. FELELŐS TÖBBEK KÖZT A KATONAI RENDÉSZEK SZOLGÁLATELLÁTÁSÁÉRT, ÜNNEPEK ALKALMÁVAL A DÍSZALEGYSÉGEK FELKÉSZÍTÉSÉÉRT, 340 BÉRLAKÁS FENNTARTÁSÁÉRT, VALAMINT A KATONAI TISZTELETADÁS MELLETT TÖRTÉNŐ TEMETÉSEK MEGSZERVEZÉSÉÉRT.

Édesanyja példáját követve Jeszenyi Ildikó is tanári pályára készült. A nyíregyházi főiskolán és az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett diplomáival pár évig egykori középiskolájában tanított Tiszaföldváron, majd a felnőttek gondjait vette a vállára: közalkalmazottként a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon lett pszichológus. Miután pedig elvégezte a Kossuth Lajos Tudományegyetem mentálhigiénés szakát, majd a rendőrtisztői főiskolát, 1996-ban rendőr hadnaggyá léptették elő.

– A főkapitány személyi titkáráként dolgoztam. Kiváló munkatársaim voltak, de családi okok miatt mégis egyenruhát váltottam: kértem az áthelyezése-

met az akkori Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Repülőtiszt Intézetéhez – idézi fel hivatásos tiszti pályájának kezdetét Jeszenyi Ildikó.

– A PR munkáért és az intézet nemzetközi kapcsolataiért felelős referens beosztását láttam el: konferenciákat szerveztünk, kiadványokat készítettünk, és rám bízta a kommunikációs tiszt feladatait is. Viszont katonai végzettségem nem volt, ezért századosként részt kellett vennem egy hathónapos alapképzésen, és beiskoláztak a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemre, ahol katonai logisztikus végzettséget szereztem. Aztán egy sikeres pályázat eredményeként, 2007-ben megválasztottak a Honvéd Szakszervezet függetlenített személy-

ügyi és szociális ügyvivőjének. Szerencsésnek éreztem magam, mert csakúgy, mint a korábbi években, ebben a beosztásban is humán jellegű feladataim voltak. Érdekegyeztető fórumokra jártam, jogszabályok tervezetét véleményeztem és a katonák segélyezésével, üdültetésével foglalkoztam. Édesanyám egészsége azonban időközben romlott. Lamos Imre dandártábornok, a helikopterbázis parancsnoka segített abban, hogy visszajöhessen Szolnokra: 2011-ben felajánlotta a helyőrség-komendánsi beosztást.

A Magyar Honvédségben hölgy ilyen munkakört korábban még sosem töltött be.

– Bár ez volt az egyetlen megoldás közelebb kerülnöm Tiszaföldvárhoz, még-

Feladatpontosítás az 1848/49-es forradalom és szabadságharc tavaszi hadjárata egyik legdicsebb ütközete, a szolnoki csata újrájátszása előtt.

is sokat gondolkodtam, hogy elfogadjam-e a felkínált lehetőséget. Viszont nagyon gyorsan kiderült, hogy jól döntöttem: közvetlen előljáróm, Lamos tábornok és szakmailag kiválóan felké-

szült kollégáim sokat segítettek abban, hogy mielőbb átlássam az új munkakörömből eredő feladataimat. Azonban még így is egy évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy elhiggyem, tényleg átlátom a szakterületemet, és „biztonságban” érezhetem magam a beosztásomban – folytatja az őrnagy. – Leginkább amiatt aggódtam, hogy képes lesz-e elfogadtatni magamat a férfi kollégákkal, mert komendánsként például az egyik alapvető elvárás velem szemben, hogy a helyőrség legkatonásabb katonája legyek. Megjelenésemnek, öltözetemnek, viselkedésemnek mindig kifogástalannak kell lennie, az alaki szabályzatnak minden egyes pontját szigorúan be kell tartanom, mert úgy gondolom, hogy csak így van alapom arra, hogy másokkal szemben is követelményeket támasszak. Valószínűleg ezért is tudnak nehezen elképzelni a férfiak egy női tisztet ebben a beosztásban. Ugyanakkor a katonai rendezvényeken, a városi ünnepségeken és a temetéseken részt vevő díszal-

gondolnunk, hogy egy rendezvényen elkövetett alaki hibára nem úgy emlékeznek majd a vendégek, hogy a harmadik sorban az a tizedes elvétette a lépést, hanem úgy, hogy a szolnoki katonák képtelenek egyszerre lépni.

A Jeszenyi őrnagy által vezetett komendánshivatal illetékességi területe Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Nógrád megyékre terjed ki. A katonai rendészeti szolgálat megszervezése Tóth Zoltán Tibor százados feladata, a díszelgések, kegyeleti rendezvények előkészítését, lebonyolítását Józsa Tibor zászlós és Gulyás László főtörzsrőrmester végzi, a napi munkát pedig Surmané Filó Szilvia főelőadó, Kusnyár Tímea előadó és Egerben – félállásban – Hermándy-Berencz Éva előadó segíti.

– A három megyében összesen 340 lakás tartozik a felügyeletünk alá. Ebből 194 állami tulajdonban van, 146 pedig önkormányzati, honvédségi bérlőkijelölésű ingatlan. Szinte valamennyi a hetvenes években épült, így kellő elfoglaltságot biztosítanak a lakásgazdálkodási részlegnek. Az ingatlanokkal kapcsolatos panaszok többsége hozzánk fut be, mi pedig továbbítjuk azokat a vagyongazdálkodóhoz. Szerencsére a kezdetektől fogva kiváló velük az együttműködésünk, így az olyan váratlan helyzeteket, mint például egy csőtörés vagy beázás, gyorsan kezelni tudjuk. A HM EI Zrt. ugyanis szerződéseket kötött az adott településeken dolgozó vállalko-

Szolnokon, a városi rendezvényeken rendszeresen részt vesznek az MH Ludovika Zászlóalj Kvasz András századának honvéd tisztjelöltjei.

Hősök napja megemlékezés 2014-ben.

Díszalegység a Tiszai hajósok terén.

A Brit Királyi Légierő cranwelli akadémiaja parancsnokának ajándéka.

zók, akik baj esetén szinte azonnal a helyszínre érnek.

A helyőrség lakásbizottsága Szolnokon minden év szeptemberében ülésezik, tehát egy frissen végzett tiszt vagy altiszt a beosztása átvétele után pár héttel a lakáskulcsát is megkaphatja. Ennek ellenére a városban tavaly év végén egy, a honvédség vagyongazdálkodásában lévő, valamint ötvenkét önkormányzati lakás állt üresen.

– A családostól fiatal katonák már nem állnak sorba a szolgálati lakásokért, nem akarnak negyvenéves ingatlanokban lakni. A többségük inkább a lakáspénzre tart igényt, és kivesznek egy korszerű fűtést, alacsony rezsiköltségű, bútorozott albérletet. A beköltözéskor nem kell festetniük, fürdőkádakat cserélniük és új járólapokat lerakniuk, ráadásul a havi kiadásuk így lényegesen kisebbek azokénál, akik például a Széchenyi lakótelepen élnek. Ugyanakkor az egyedülál-

lók lakhatási szokásai is sokat változtak: a laktanya melletti helyőrségi szállónk megtelt, a városközpontban lévő kapacitásának a kihasználtsága viszont csak úgy ötven százalék körüli. Ez egyébként érthető is, mert aki nem akar minden este buliba járni, annak sokkal kényelmesebb a munkahely közelében lakni. Ráadásul a helikopterbázisnak van saját sportpályája, konditerme, uszodája és szaunája, a mellettünk lévő hipermarketben minden szükséges dolgot meg lehet vásárolni, a pizzát házhoz hozzák, ha pedig valaki nem akar mosogatni, bármikor át tud ugrani a közeli Szandaszőlőse vacsorázni.

Természetesen a szállók rendjének betartatása, a szobák rendeltetés szerinti használatának ellenőrzése is a helyőrségkomandáns feladata. Ugyancsak ő és munkatársai felelnek a hétfőtől szombatig 24 órás szolgálatot ellátó katonai rendszerek munkájának a megszervezéséért,

a díszalegységek felkészítéséért és emellett sajnos heti átlagban egy temetést is le kell bonyolítaniuk.

– Nagyon nagy segítséget jelentene a napi munkánkban például az, ha lenne a helyőrségnek egy jó kiállítás, alakias katonákból álló komandánsszakasza. Tagjainak egységes lenne a megjelenése, összeszokottan mozognának, nem kellene egy-egy díszelgés előtt a felkészítésüket szinte az alaptól kezdeni. Hiába vesz részt ugyanis egy katona az alaki foglalkozásokon, ha a beosztása ellátásához nincs szüksége az ott tanult folyamatos gyakorlására, a rutinját nagyon gyorsan elveszíti. Ráadásul az alapkiképzésen például a csapatzászló őrzését, a koszorúzásokat és a temetéseken történő díszelgést nem is tanítják. Ugyanakkor egy ilyen állandó összetételű szakasz tagjai közül vezényelhetnénk a rendészeket is, készség szinten értenének a katonai konvojok kísérésé-

A szolnoki katonai rendészek a városi rendezvények lebonyolítását is segítik.

Szolnok helyőrségkomendán-
sa, a múltjától, a katedrától
képtelen volt elszakadni. A mai
napig pedagógusnak tartja ma-
gát. Tanított főiskolai adjunk-
tusként a Zrínyi Miklós Nem-
zetvédelmi Egyetem légielő
művelettámogatási tanszékén
és a civil-katonai együttműkö-
dés témakörben célorientált tré-
ningeket is vezetett. Közokta-
tási szakértőként tanterveket
bírált, és rendszeresen felkéri
érettségi elnököknek azokba a kö-
zepiskolákba, amelyekben a
választható érettségi tantárgyak
közül a katonai alapismeretek is
szerepelnek. Elvégezte a Zrí-
nyi-egyetem doktori iskoláját
is, de a disszertációját már nem
írta meg.

Mégis miért nem? – kérde-
zek rá, hiszen a doktori cím
lenne a „hab a tortán”, a sok-
sok évi tanulás végén.

– Számomra a beosztásaim
ellátásához szükséges ismeret-
tek megszerzése volt mindig

hez, ismernék a forgalomirányítás sza-
bályait, tudnák, hogy mi a feladatuk a
helyszínbiztosítás alkalmával, és a me-
gyei főkapitányság felkérésére bármi-

kor képesek lennének a közlekedési ren-
dőrök munkájának segítésére.

Jeszenyi Ildikó ugyan 1996 óta visel
egyenruhát és már több mint három éve

fontos, s nem az, hogy a névfelvarró-
mon ott szerepeljen a „Dr.” megneve-
zés – válaszolja. Szavaiból érzem, hogy
több szót nem is akar vesztegetni erre.

A koszorúozást végrehajtók
felkészítése is a
komendáns feladata.

OROSZ OFFENZÍVA

OROSZ BOMBÁZÓ-REPÜLŐGÉPEK PORTUGÁLIÁNÁL. SZU-34-ES TÁMADÓ REPÜLŐGÉPEK A BALTI-TENGER FELETT. TU-95MSZ CIRKÁLÓRAKÉTA-HORDOZÓK NAGY-BRITANNIA ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK PARTJAINÁL. MINDEZ EGYKOR TELJESEN NORMÁLIS DOLOGNAK SZÁMÍTOTT, S ÚGY TŰNIK, MOST ÚJRA HOZZÁ KELL SZOKNUNK...

A Szovjetunió összeomlása, majd az orosz haderő költségvetési forrásainak jelentős csökkenése után a hidegháborúban teljesen megszokott nagy hatótávolságú orosz repülések jóformán megszűntek. Az erre a célra alkalmas repülőgépek karbantartása, felkészítése a többórás, nyílt tenger feletti repülésre és persze maga a repülés (ideértve a feladat végrehajtásához szükséges kerozint a levegőben átadó Il-78 Midas tankergépek bevonását is) ugyanis rengeteg pénzbe kerül. Ugyanakkor az Oroszországi Föderáció felségjelét (mostanában ismét a vörös csillagot) viselő gépek „megrepültetése” például az Egyesült Államok partvidékénél, az orosz nemzeti büszkeség fontos eleme. Nem véletlen tehát, hogy Vlagyimir Putyin elnök 2007-től nagy hangsúlyt fektetett az orosz távolsági repülések újrakezdésére, az ehhez szükséges infra-

struktúra újjáépítésére és használatára. Ma már elmondhatjuk: szinte minden a régi kerékvágásba zökkent vissza. Az 1980-as években megszokott találkozók tucatjai zajlanak napjainkban, ismét re-

mek fényképfelvételeket láthatunk, melyeken például az orosz Szu-27-es pilótája néhány méterre repülve a svéd felderítőgéptől megmutatja: rakéták vannak ám a szárnyam alatt...

Hidegháborús klasszikusok:
Tu-95MSz és F-15C találkozás a Alaszka előtt.

Egy holland F-16AM MLU a Balti-tenger felett készített fényképet egy MiG-31-es vadászpilótaóról.

JOGILAG RENDBEN

A katonai repülés területe (nem véletlenül) kevésbé szabályozott, mint a polgári repülésé. Sokan nem tudják, de például teljesen legális az, ha „éles” cirkálórakétákkal felszerelt Tu-95MSz rakétahordozó repülőgép repül az Egyesült Államokhoz közel, bőven a rakéták hatótávolságán belül. Az amerikai légierő csak díszkíséretet adhat, és ad is, hiszen a nemzetközi légtérben oda és akkor repül az orosz gép, ahová és amikor akar. Amíg be nem lép az Egyesült Államok és Kanadát védő légvédelmi rendszer (NORAD) részét is képező légvédelmi azonosítási zónába (ADIZ), addig még azonosítania sem kell magát a légi irányítás számára. Az

tofortress stratégiai bombázó géppárral repültek keresztül, természetesen a kínai légi irányítás engedélye vagy kapcsolata nélkül. A kínai légierő nem kísérelte meg az amerikai nehézbombázók elfogását.

Az már egy egészen másik dolog, ha egy katonai repülőgép egy ország légtérét sérti meg. Erről a legtöbbet mostanában Finnország, Svédország és a Balti-államok repülési szakemberei tudnának mesélni. Érthető módon a gyors vadászbombázók könnyebben tudnak sikeresen behatolni egy szomszédos ország légtérébe, mint a légcsavaros turboprop hajtóműveivel üzemanyag-takarékos sebességgel, nagy magasságban „cammogó” Tu-95MSz-ek. A skandináv országok vagy a Balti-tenger felett elfogott gépek között változtatható szárnyilazású Tu-22M Backfire bombázógépek, Szu-27 Flanker vadászgépek, Szu-24 Fencer támadógépek, MiG-31 nehéz vadászpilótaórak és 2014-ben először a vadonatúj Szu-34 Fullback támadógépek is kameravégre kerültek.

JÓL ISMERT SZABÁLYOK

A NATO-tagországok vagy a semleges államok (Svédország, Finnország) nagy hatótávolságú radarrendszerei az esetek döntő többségében képesek előre jelezni a közeledő orosz repülőgépeket, így van idő a készenléti vadászgépek riasztására, megemelésére. Igaz, tavaly több olyan eset is nyilvánosságra került, amikor a behatolókat nem várta senki, mert nem volt indítható vadászgép vagy éppen a légvédelmi készenlétség csak napközben működött, éjjel nem. Mégis az a jellemző, hogy a légiharc-rakétákkal és a repülési időt meghosszabbító póttartályokkal rendelkező vadászgépek elfogják a közeledő repülőgépeket, majd vizuálisan azonosítják azokat. Természetesen fényképek is készülnek, megpróbálnak rádiókapcsolatot is létesíteni a nemzetközileg szabványosított frekvenciákon – ez azonban ritkán sikerül. A gépeket akár több órán át, egymástól átvéve követik a NATO készenléti vadászgépei. A nagy port felvert, Portugáliáig eljutó Tu-95MSz-ek esetében az első elfogást az Északi-tenger felett a norvég királyi légierő F-16AM MLU Falconjai végezték, majd a brit királyi légierő Eurofighter Typhoon-jai vették át a két orosz repülőgépet és kísérték végig a szigetor-

Svéd fénykép, orosz vakmerőség: számold csak meg, hány rakétám van!

A katonai repülőgépek akkor jelentenek konkrét veszélyt a polgári légiközlekedésre, ha leadott repülési terv nélkül, kikapcsolt válaszjel-adóval, a légi irányítással nem kommunikálva repülnek ott, ahol a civil utas- és teherszállító repülőgépek is. A polgári légi irányítás radarjai ugyanis csak a válaszjel-adót érzékelik, de ha az nem működik, a radarnyíron sem tűnik fel a katonai gép. A katonai radarrendszerek már „látják” a „szellemgépeket”, hiszen azok a repülőtestéről visszaverődő radarhullámokat észlelik. A polgári légi irányítás azonban nem látja a katonai radarok képét, ezért is van szükség működő Mode 3/A üzemmódot használó, válaszjel-adóval repülő vadászgépeket adni kíséretnek az észlelt idegen katonai gépek mellé.

egyek nemzetek által kijelölt légvédelmi azonosítási zónákba belépő repülőgépnek már előre leadott repülési tervvel és működő válaszjel-adóval kell rendelkeznie, emellett folyamatosan fenn kell tartania a rádiókapcsolatot a légi irányítással. Ez a jog szerint csak a polgári repülőgépekre vonatkozik, a katonai gépekre nem, így az orosz vagy az amerikai légierő, illetve a haditengerészet repülőgépeire sem. Az Egyesült Államok saját felderítő és gyakorlórepülési során sem tartja magára nézve kötelezőnek más országok zónáit, így a Kína által a Dél-kínai-tenger vitatott részei felett egyoldalúan meghatározott ADIZ-t sem. Ezen a területen gyakorlás céljából, az ADIZ kihirdetését követő napokban egy B-52H Stra-

Két generációnyi különbség: a legmodernebb amerikai vadászbombázó típus, az F-22-es és a veterán Tu-95-ös.

Brit-oroszlátalkozó a Balti-tenger felett.

Az agresszív orosz repülés-technika miatt júliusban az amerikai légierő RC-135 Rivet Joint elektronikai felderítőgépe egyenesen Svédország légterébe repült. A gép, egy nappal az MH17-es járat kelet-ukrajnai lelövése után, szintén a Balti-tenger felett végezte feladatát, amikor a Kalinyingrádból érkező Szu-27-es géppár második feltűnése alkalmával balra fordulva Svédország területe fölé repült, a svéd légi irányítás engedélye nélkül. Igaz, az amerikai fél szerint egyszerű tévedésről volt szó, amit gyorsan korrigáltak, amint a svéd

szág nyugati partvonala mellett. A harmadik „játékos” a portugál légierő volt, amely szintén F-16AM MLU Falconokkal várta az érkező oroszokat.

Elméletileg a hajózóknak gondosan ügyelniük kell arra, hogy ne veszélyeztessék sem az elfogott repülőgépet, sem önmagukat. Ezt az orosz légierő vadászpilótái néha elfelejtik, s ekkor készülnek az olyan felvételek, mint a 2014. októberi kép. A svéd légierő a Balti-tenger felett nemzetközi légtérben repülő S102B Korpen elektronikai felderítő és hírszerző repülőgépét látogatta meg az orosz légierő vörös 24-es oldalszámú Szu-27-ese, hat légiharc-rakétával felszerelve. Ezt könnyű volt megszámolni, hiszen a svéd gép szárnyvégétől alig néhány méterre repülve döntötte be gépét a kamerának az orosz pilóta.

December 10-én a Balti-tenger felett: légiharc-rakétákkal felfegyverzett orosz Szu-34-es a JHMCS sisaccélzón keresztül figyelve.

Egy hidegháborús emlék: a 119. vadászpilóta ezred F-4D Phantom II-ese "igazoltat" egy szovjet Tu-95-öst 1983-ban.

légi irányítás figyelmeztette az amerikai felderítőgép pilótáit a légtérsértésre. Annak megfajtását, hogy a világ egyik legfejlettebb felderítőgépe miként tud „véletlenül eltévedni”, már az olvasók fantáziájára bízom.

LÉPÉSKÉNYSZER

Azt már az Európai Bizottság is elismeri, hogy az európai polgári légiközlekedést komolyan veszélyezteti az orosz repülőgépek tevékenysége. 2014. december 8-án ezért felkérték az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA) szakértőit, hogy indítsanak vizsgálatot a 2014-ben történt olyan esetek miatt, amikor a leadott repülési terv, bármiféle rádiózás és a válaszjel-adó használá-

ta nélkül repülő orosz gépek az utasszállító repülőgépekhez veszélyesen közel haladtak el. Ez komoly veszélyforrás, hiszen – mint korábban már említettük – nem csupán a földi polgári radarrendszerek nem látják a katonai repülőgépeket, de az utasszállító gépeken már régóta meglévő és működő, a veszélyes megközelítést és az összeütközést elkerülő fedélzeti rendszerek (TCAS) sem.

Az EASA szakembereinek hálátlan feladata lesz az, hogy egész Európára kiterjedő megoldást találjanak a problémára, együttműködve az európai katonai és polgári repülés szervezeteivel. Méghozzá úgy kell kitalálniuk valamit, hogy az orosz fél semmilyen együttműködésére nem számíthatnak. Erre három hónapjuk lesz, hiszen a jelentést

2015 márciusára el kell juttatniuk az Európai Bizottsághoz.

A NATO véleménye szerint a mind nagyobb kötelékekben érkező, egyre provokatívabban fellépő oroszok veszélyeztetik a polgári légi forgalmat, s emiatt 2014-ben több mint 400 esetben kellett a katonai szövetség légvédelmi készségét ellátó vadászpilótáit riasztani. Ez példátlanul soknak számít, legalábbis a hidegháború utáni időszakot tekintve.

A NATO repülőgépei és a pilóták természetesen kommunikálnak a légi irányítással, láthatók a polgári légi irányítás radarjain is, így az orosz „szellemrepülőgépekkel” kötelékben repülve a polgári radarokon is megjelennek az amúgy láthatatlan kíváncsiskodók.

ELŐRE!

November közepén jelentette be Szergej Sojgu orosz védelmi miniszter, hogy az orosz légierő kiterjeszti nagy hatótávolságú felderítő repüléseit az Egyesült Államokhoz közeli területekre is. 2015-től az Atlanti-óceán nyugati területe, a Mexikói-öböl és a Karib-tenger térsége mellett a Csendes-óceán keleti részén is rendszeresen számítani lehet az orosz felségjelet viselő Tu-95MSz bombázó repülőgépek felbukkanására. Az orosz gépek hajózárai pedig az amerikai légierő díszkíséretére, hiszen a mexikói légierő öreg F-5E Tiger II-esei nem biztos, hogy megfelelő válaszleléseket tudnak tenni. Az orosz fél szerint természetesen csak nagy távolságú gyakorlórepülésekről van szó, melyek mindvégig nemzetközi légtérben történnek. „A jelenlegi helyzetben fenn kell tartanunk katonai jelenlétünket a térségekben” – tette hozzá Szergej Sojgu, egyértelművé téve ezzel a repülések politikai nyomásgyakorló jellegét.

A Pentagon szerint semmi különleges nem történik majd. Steve Warren ezredes, az amerikai védelmi minisztérium szóvivője szerint eddig is repültek orosz repülőgépek a Mexikói-öböl felett s az orosz haditengerészet is rendszeresen hajózott a térségben, nemzetközi vizeken. „Minden országnak joga van a nemzetközi légtér és vizek használatára, így Oroszországnak is. Az a fontos, hogy ezt biztonsággal tegyék, a nemzetközi szabályozásnak megfelelően.”

A Tu-95MSz-ek hatótávolságát légiutántöltéssel növelik meg.

HUSZÁROS HATSZÁZ KILOMÉTER

A LIMANOWAI CSATÁBAN ARATOTT GYŐZELEM SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁRA SZÁMOS MEGEMLÉKEZÉST ÉS TÖRTÉNELEMIDÉZŐ PROGRAMOT SZERVEZTEK A LENGYEL VÁROSBAN. AZ ÜNNEPSÉG EGYIK FÉNYPONTJAKÉNT MEGÉRKEZTEK AZ EGYKORI HARCOK HELYSZÍNÉRE AZOK A MAGYAR HUSZÁROK IS, AKIK ELŐDEIK ÚTJÁT BEJÁRVA, E TELJESÍTMÉNNYEL TISZTELEGTEK A HŐSÖK, A HARCOK SORÁN ELESETTEK ELŐTT.

A Krakkótól délre fekvő Limanowa száz évvel ezelőtt rendkívüli jelentőségű harcok színtere volt, hiszen a grandiózus támadásba lendülő orosz hadsereget az osztrák–magyar csapatok megállították, és a Dunajec folyó mögé szorították vissza. A város körüli magaslatokat tartó csapatok között számtalan magyar is szolgált, köztük a Muhr Othmár ezredes vezette 9. Nádasdy-huszárezred is. Az 1914. november 28. és december 18. között dúló fegyveres küzdelem december 11-én, a hajnali, reggeli órákban érte el tetőpontját. Ekkor a sziklás, hegyes terepen lévő osztrák–magyar állásokat előzőnlötte az orosz gyalogság, mígnem a gyalogosan harcoló huszárok egy pusztító erejű elmentámadással ki nem szorították őket. A 9-es huszárok egészen az orosz tarta-

lékvonalig üldözték az ellenséget, gyakran csak puskatussal, karddal harcolva, s ezzel időt nyerve a Monarchia gyalogságának.

Am az oroszok utolsó vonala sortűzzel fogadta az előrenyomulókat. Itt kapott halálos lövést Muhr ezredes is. Önfeláldozásuk azonban elegendő volt arra, hogy a gyalogság körbezárhassa az oroszok egyik szárnyát, ezzel megfutamítva az ellenséget.

E hősiesség helytállás előtt kívántak valós teljesítménnyel tisztelni az Ádám Barnabás ezredes vezette Limanowai Huszár Emlékportya résztvevőit, akik november 28-án Várpalotáról indultak el, hogy két és fél hetes útjuk

végén elérjék az egykori lengyelországi frontot.

Több mint hatszáz kilométeres útvonaluk szinte teljes mértékben megegyezett azzal, amelyen 100 évvel ezelőtt a 9. Nádasdy-huszárok is lovagoltak. A sokszor kegyetlen időjárási körülmények ugyan nehezítették a nyolc lovas dolgát, de mint az napi jelentéseikből is kiderült, elszántságuk mindvégig töretlen maradt.

December 12-én, a város hivatalos emléknapjának egyik fénypontjaként érkeztek meg a város főterére, ezzel befejezve küldetésüket. Másnap elhelyezték Muhr Othmár ezredes emlékművénél azt a koszorút, amelyet Várpalotáról hoztak magukkal, és amely egyre gazdagodott az út során érintett települések díszszalagjaival.

ÚJRAJÁTSZOTT ÜTKÖZET

A kétnapos megemlékezés idejére valószínűleg időutazásban lehetett része a Limanowa városában élőknek, hiszen a macskaköves utcákat korabeli egyenruhát viselő hagyományőrök, táborigényes és kovácsműhely, valamint egy korabeli kétfedeles repülőgép foglalták el. Muhr Albert, a hős ezredes unokája is eljött, s a város polgármesterének átadta nagyapja kedvenc üvegpozarát, amelyet anno magával hozott a galíciai frontra. Átnyújtva a poharat, kijelentette: ennek a családi ereklyének Limanowában a helye.

A rendezvény másnapján a hagyományőrök a közeli domb felé vették az irányt, ahol elfoglalták rögtönzött lövészárkai-

kat és felkészültek a csata újrajátszására. Korabeli fotográfiákról ismerős képek villantak a nézőközönség elé; az egymással szemben felsorakozott katonák előbb békésen tisztították fegyvereiket, kémlelték a horizontot, majd a táj egy szempillantás alatt megtelt füsttel, és a harci sípok hangja jelezte, megindult az orosz támadás. A csata a száz évvel ezelőtt történetek szerint alakult. A nézők így saját szemükkal láthatták az oroszok

rohamát, Muhr ezredes és csapata elmentáadását, az osztrák–magyar fegyverek diadalát.

Később, a város felett csendesen elterülő temetőben gyűltek össze az emlékezők. Az ünnepség színes programjai során megismert harcok története mindenkit tiszteletadásra ösztönzött. A hősök emlékkoszorúinak elhelyezése előtt Bíró László katolikus táborigazgató és lengyel kollégája közös istentiszte-

letet tartott. Hende Csaba honvédelmi miniszter megemlékező beszédében vázolta az egykor itt harcoló katonák tetteinek jelentőségét. Mint fogalmazott, a legnagyobb áldozatot hozták szeretett hazájukért.

Az ismert és ismeretlen hősi halottak fejfái mellett egy-egy lengyel katona tartott mécses, ezzel jelezve, hogy az itt nyugvók tettei sosem merülhetnek feledésbe.

Százharminchat év tárgyi emlékei Szolnokon

SOROZTÁK
A LEGÉNYEKET

NYÁRON LESZ TÍZÉVES A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM SZOLNOKI HADKIEGÉSZÍTÉSI SZAKGYŰJTEMÉNYE. AZ ORSZÁGOSAN IS EGYEDÜLÁLLÓ SORKATONAI TÁRLAT MEGÁLMODÓJA SOMKUTAS IMRE EZREDES VOLT. A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI HADKIEGÉSZÍTŐ PARANCSNOKSÁG VOLT PARANCSNOKA NEM ÉLHETTE MEG A JUBILEUMOT, CSALÁDJA ÉS BARÁTAI EGY ÉVE, 2014. JANUÁR 16-ÁN KÍSÉRTÉK UTOLSÓ ÚTJÁRA.

Múzeummá alakították a szolnoki hadkiegészítő parancsnokság harmadik emeletét Somkutas Imre ezredes és munkatársai. A sorkatonaság és a hadkiegészítés emlékét őrző tárlat mintegy négyszáz négyzetméteren, egyedülálló módon mutatja be az Osztrák–Magyar Monarchia véderőről szóló 1868. évi 40. törvényének hatálybalépésétől az utolsó magyar sorkatona 2004. november 3-i leszereléséig eltelt százharminchat év történéseit. Az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 1. Toborzó- és Érdekvédelmi Központ Szolnok városában lévő épületében található kiállítást 2005. július 15-én, a megyei hadkiegészítő parancsnokságok megalakulásának 50. év-

fordulója alkalmából nyitották meg. A valaha is sorkatonai szolgálatot teljesített fiatal emberek mindennapjai, örömei, fájdalmai, a háborúk tragédiái tehát remélhetőleg sosem merülnek feledésbe. A múzeum kialakításának körülményeire, a kiállításra szánt tárgyak összegyűjtésének nehézségeire, az anyagok rendezésére és az emelet építészeti átalakítására fordított – önként vállalt, gyakran hajnalokig tartó – munka részleteire viszont már csak kevesen emlékeznek. Ennek a Magyar Honvédség történetében egyedülálló építkezésnek az egyik résztvevője Gaál István nyugállományú őrnagy volt.

– Az utolsó sorkatona leszerelésével nemcsak a honvédség, de Magyarország

Somkutas Imre
ezredes

Az építésben részt vettek kis csapata.

A Hadtörténeti Múzeum munkatársai hetekre Szolnokra költöztek.

történelmének is egy jelentős időszaka zárult le. Ugyanakkor féltő volt, hogy az egykori sorkötelesek laktanyán belüli élet- és szolgálati körülményei, az egyruhában eltöltött évek emléke feledésbe fog merülni. Ezt akarta megakadályozni Somkutas ezredes, mert hitt abban, hogy a sorkatonaság és a vele szorosán összefüggő hadkiegészítés százharminchat éves történelme méltó arra, hogy az utódok is megismerjék – mutatja a tíz évvel ezelőtt készült fényképeket az egykori Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Hadkiegészítő Parancs-

nokság szociális és érdekvédelmi irodájának vezetője. – Az ötletet a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum akkori főigazgatója is támogatta. Úgy döntött, hogy a 2004. november 3-án, a Hősök terén tartott központi leszerelési ünnepséghez kötődő, „Csak az jöjjön katonának...” című időszakos kiállítással mutatják be, milyen körülmények közt éltek az egykori és az akkor leszerelő sorkötelesek a laktanyák kerítésén belül. Amiben csak tudtuk, segítettük a muzeológusok és a történészek munkáját, nagy lelkesedéssel vettünk részt

például a tárlat anyagának összegyűjtésében, a tárgyi emlékek és a dokumentumok rendszerezésében. Bár ennek a nosztalgia-kiállításnak óriási sikere volt, érthető módon a múzeum erre a célra állandó kiállítótermet nem tudott biztosítani. A vitrinek bontása közben aztán Somkutas ezredes egy újabb ragyogó ötlettel állt elő: költöztessük az egész kiállítást Szolnokra! A múzeum kialakításához helyünk is volt bőven, mert a központi nyilvántartás rendszerének bevezetésével a mi nyilvántartóink harmadik emeleti irodái és raktárai felszabadultak.

A relikviák 2005. januári Szolnokra szállításával párhuzamosan a hadkiegészítő parancsnokság munkatársai megkezdtek a múzeum építéséhez szükséges dokumentumok összeállítását, a tervek jóváhagyását, az engedélyek beszerzését. Miután az épület átalakításához szükséges minden hivatalos papír megvolt, a HM EI Zrt. mérnökei vették birtokba a harmadik emeletet. A mintegy négyszáz négyzetméteres kiállítóhely kialakításához ugyanis falakat kellett bontani, amihez viszont komoly statikai vizsgálatokra volt szükség.

– Közben elhatároztuk, hogy a kiállítás anyagát saját lehetőségeinkhez mérten is gyarapítjuk – folytatja Gaál őrnagy. – Miután sikerült szponzorokat szerezni a munkánkhoz, megkezdtek a sorkatonasághoz, a hadkiegészítéshez és a két világháborúhoz kötődő

Igy nézett ki az 1960-as, 1970-es években egy parancsnoki iroda az akkori kiegészítő parancsnokságokon.

tárgyi emlékek, dokumentumok gyűjtését. Minden olyan szervezettel felvettük a kapcsolatot, amelyről úgy gondoltuk, hogy segíteni tudja a munkánkat. A katonai alakulatok és a nyugálományúak klubjai például sok régi fényképet, személyes emléktárgyat, az inkurrenciaraaktárok pedig a rendszerből már kivont, a katonák által viszont évtizedekig használt eszközöket és berendezési tárgyakat ajándékoztak gyűjteményünknek. A Hadtörténeti Múzeum levéltára eredeti dokumentumok másolatával gazdagította a kiállítást, a más megyékben dolgozó kollégáink pedig rengeteg, a hadkiegészítéssel kapcsolatos szakmai anyag átadásával járultak hozzá gyűjtőmunkánkhoz. Sok személyes adományt is kaptunk, ugyanis nem csak saját kollégáink kutatták át otthon a szekrényeiket. Ennek köszönhetően látható például a vitrinekben fogdajegy, katonai igazolvány, régi menetlevél, első világháború utáni obsit és több, a sorakatonaságról, a hadkiegészítésről írt egyetemi és főiskolai dolgozat. Van egy háborús naplónk is, amit az adományozó édesapja vezetett a fronton. Az egykori törzssörmester ceruzával írt a lapokra, pontosan dokumentálta, hogy hol esett fogságba és hova szállították vonattal. A hozzám legjobban kötődő tárgy pedig az a második világháborúból származó alumíniumtokos személyi azonosító, amelyben a négyrét hajtott papíron még ott van egykori viselőjének a vére. Szóval túlzás nélkül állíthatom, hogy ez

a múzeum országos összefogás eredményeként jött létre, mindenki megértette ennek az állandó kiállításnak a jelentőségét.

Az összegyűjtött hatalmas mennyiségű anyag feldolgozására munkacsoportokat alakítottak.

– Mindenki a saját szakterületének tárgyi emlékeit rendszerezte. A megyei hadkiegészítő parancsnokságok ügyviteli és személyügyi munkájának bemutatásáért a törzs állománya volt a felelős, a szociális érdekvédelemhez, illetve a kegyeleti tevékenységhez köthető relikviákat a mi irodánk kapta, a katonai nyilvántartás folyamatát (az összeírástól az obsitig) a nyilvántartók dolgoz-

ták fel, a toborzás történetének dokumentálását a toborzóiroda munkatársai vállalták magukra, a harcokézsültség és a mozgósítás tárgyi emlékeinek kiállítás alá rendezése pedig a kiegészítő osztály feladata volt. Ezzel párhuzamosan létrehoztunk egy, a sajtóval foglalkozó munkacsoportot is. Feladatuk volt összegyűjteni a megyei napilap archív példányaiban megtalálható, a honvédség-

Még békeművelési alapfelkészítés helyszíne is volt a múzeum.

gel foglalkozó valamennyi cikket. Ezeket aztán fénymásolták, poszter méretűre nagyították, és felkasírozva a bejárat melletti falra kerültek.

A példaértékű összefogás jelentőségét hangsúlyozta Mészárosné Demény Gabriella nyugálományú törzsszászlós is.

Diákok is gyakran látogatják a múzeumot. Az abonyi Kinizsi Pál Gimnázium tanulóinak rendhagyó történelemóráját Mészáros Anikó, a gyűjtemény vezetője tartotta.

– Akit csak felkerestünk, mindenki segített a gyűjtésben – emlékszik vissza a hadkiegészítő parancsnokság egykori logisztikai vezetője. – Végigjártuk az inkurrencia-raktárakat, a parancsnokok, a dolgozók mind nagyon készségesek voltak. A legeldugottabb helyeket is átkutatták, hogy az általunk kért, a rendszerből már kivont tárgyak legalább egy példányát megtalálják. Így lett például kék melegítőnk MN felirattal, evőesz-

közkészletünk, csajkánk, kulacsunk, sár-ga műanyag tányérjaink, a készlethez tartozó kancsókkal és poharakkal. Ugyanakkor az önkormányzatoktól, a helyi alakulatoktól, a nyugdíjaskluboktól és sok magánszemélytől is kaptunk tárgyakat, dokumentumokat. Ötvenkét szponzor pedig anyagilag támogatta a múzeum kialakítását, ebből a pénzből tudtuk legyártatni például a tárlókat. A gyűjtemény tehát folyamatosan bővült,

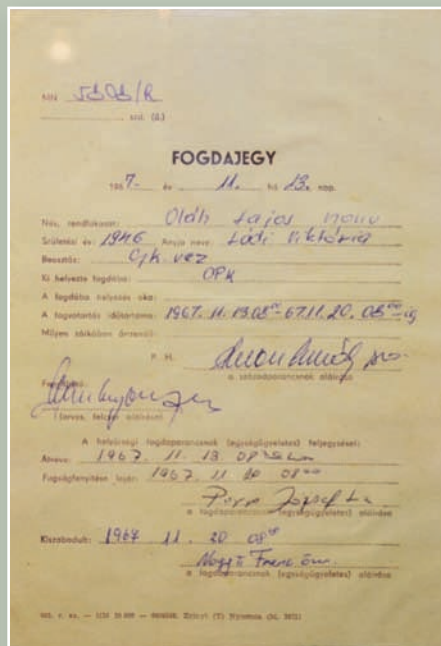
a sorkatonai emlékkiállítás végül hadkiegészítési szakgyűjteménnyé nőtte ki magát.

Az építkezés, az anyagok rendszerezése fél éven át szinte folyamatosan zajlott. A munkatársak gyakran éjjel után értek haza, reggel hatkor pedig ott folytatták, ahol pár órával azelőtt abbahagyták – túlórárt senki nem számolt el magának.

– A barátnőmmel, Nagy Piroskával – meséli Demény Gabriella – az volt a feladatunk, hogy Somkutas ezredes keze alá dolgozzunk: én a szükséges anyagok beszerzéséért feleltem, Piroška pedig az építkezés élelmezési főnöke volt. A múzeum négy munkatársa ugyanis két hétre Szolnokra költözött, az ő étkezésükről kellett gondoskodnia. Legtöbbször otthon főzött rájuk, de amikor sok volt a munka, az étteremből hozta az ebédet. Annnyira családias volt a hangulat, hogy a végén szinte sajnáltuk, hogy elkészültünk a munkával. Nekem egyébként ez volt a hatyúdalom a hadkiegészítő parancsnokságon. Akkor ugyanis már a felmentési időmet töltöttem, ennek ellenére részt akartam venni a munkában. A múzeum átadása július 15-én volt, másnap pedig már nem kellett bemennem dolgozni.

Az emlékkiállítás kilenc teremben tekinthető meg, a gyűjtemény vezetője Mészáros Anikó.

– Az első teremben a magyar hadkiegészítés történetét mutatjuk be, a következő helyiségben pedig a volt megyei hadkiegészítő parancsnokságok feladatrendszerét, korabeli berendezési tárgyait, irodatechnikai eszközeit láthatják az érdeklődők – kezdi a tárlatvezetést házigazdánk. – Innen a személyügyi-, szociális, érdekvédelmi és kegyeleti tevékenységet ismertető terembe jutunk, majd a katonai igazgatási és hadkiegészítési feladatokat bemutató vitrinek következnek. A sorkatonai szolgálat 136 évének történetével az ötödik teremben foglalkozunk, amit a tartalékos katonai szolgálat tematikus része követ. A hetedik helyiség a harcokészültségi és mozgósítási feladatokat illusztrálja, majd a katonai pályára irányítás és a toborzás témaköre következik. Az utolsó teremben pedig a 2004. november 3-i központi ünnepségen leszerelt sorkatonáknak állítottunk emléket. Itt láthatók többek között a honvédelmi miniszter által adományozott emléktárgyak és az országszerte válogott centi utolsó darabja is.

A szolnoki sorkatonai múzeum időközben egy Katonai életképek című állandó gyűjteményes kiállítással bővült. A több mint ötven festményt a honvédségi pályázatokon részt vett hivatásos képzőművészek 1952–1988 közt készült műveiből válogatták össze. A művek jelentős része a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Képző- és Iparművészek Szövetsége által rendszeresen meghirdetett hazafias honvédelmi témájú képzőművészeti pályázatokra készült. Alkotóik közt vannak Munkácsy-díjasok és érdemes művészek is.

Dizájnváltság

IRÁNY A RUHATÁR!

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ALAPJAIBAN VÁLTOZTATTA MEG AZ EGYENRUHÁK ÉS A SZEMÉLYI FELSZERELÉSEK KÖRÉT. AZ ÉVSZÁZADOS HAGYOMÁNYOKHOZ KÖTŐDŐ SZÉP, SZÍNES VISELETBEN POMPÁZÓ KATONÁBÓL ROHAMSISAKOS-GÁZÁLARCOS „VAKONDHARCOS” LETT, AKI AHELYETT, HOGY BÜSZKÉN KIÁLLT VOLNA A CSATAMEZŐRE, A LÖVÉSZÁRKOKBAN BUJKÁLT.

Az Osztrák–Magyar Monarchia haderőinél 1908–1909-ben történt jelentős változás, amikor a 20. század eleji konfliktusok (elsősorban az angol–búr és az orosz–japán háború) tapasztalatainak figyelembevételével a hadvezetés a csukaszürke tábori ruházatot vezette be. Ez a szín már korábban sem volt ismeretlen, hiszen a vadászok már majd egy évszázada viselték, és a korabeli vélekedés szerint kiválóan megfelelt a karsztvidék terepviszonyai között. A tradíciókat őrző lovasság ugyanakkor egészen 1915-ig megtartotta színes, kék felsőrészből (lett légyen az atilla, ulánka vagy lovassági kabát) és vörös

nadrágból álló öltözetét. Elégségesnek vélték a csukaszürke viaszosvásznon huzat rendszeresítését a lovassági fejedőkhöz (csákó, sisak, sapka).

CSAK SEMMI FELTŰNÉS!

Az 1908–1909-ben bevezetett új tábori ruházat eredményeként a korábbinál egységesebb kép jellemezte a hadsereget, jóllehet megmaradtak a tradicionális elemek (például a magyar gyalogezredek szűk nadrágja), az összhatás azonban már a modern tömeghadseregeket idézte. A háború alatt még a tiszti ruházat is kezdett a legénységihez hasonlítani, sőt

a tisztek számára kiadott leírások kifejezetten hangsúlyozták, hogy célszerű a legénységéhez hasonló öltözetet viselni. Ennek kézenfekvő oka volt. Az 1914-ben fekete-sárga bojtos tiszti szolgálati övvel a frontra induló tisztek veszteségaránya ugyanis óriási volt, annyira kitűntek katonáik közül. A szolgálati övet éppen ezért eltörölték, helyette a tábori ruházathoz 1909-ben rendszeresített bőrvet tették szolgálati jellé, de a fronton azután sok tiszt egyszerű legénységi derékszíjat viselt. A rendfokozatot továbbra is a galléron jelezték, de a színes hajtókák 1915-től gallércsíkokká egyszerűsödtek, vagyis a téglalap alakú

teljes hajtóka helyett csak egy 5 milliméter széles, színes posztócsíkot varrtak a gallérra, a rendfokozati jelek mögé. A hímzett rendfokozati csillagok helyett a tisztek esetenként fémből préselt csillagokat hordtak, a legénységénél maradt a celluloid- vagy bádogcsillag.

Már a háború első évében kiderült, hogy a csukaszürke tábori ruházat a lövészárk-háború követelményeinek nem felel meg, ezért a német hadsereg mintájára 1915-ben elrendelték a tábori szürke ruházat bevezetését a teljes hadsereg, így a lovasság számára is. Az öltözet teljes egyszínűségéből már csak egyes különleges csapatnemek ríttak ki: például a bosnyák ezredek tábori sapka helyett szürke fezt viseltek, a hegyivadászok hegyi-harisnyát és hegyi-bakancsot. A hadsereg korábbi színpompás összképe azonban végképp eltűnt, helyébe a tömeghadsereg végletekig leegyszerűsített külsejű katonája lépett. Az egységes ruházathoz 1916-ban (a hajtóka- és gombszíneken alapuló megkülönböztető jelvények helyett) új jelvényrendszert terveztek, amelyben számok és betűk kombinálásával jelenítették meg a különböző alakulatokat. A jelzéseket

téglalap alakú viaszosvászon-darabkára festették színes tintával (kék: közös hadsereg, zöld: Landwehr, vörös: Landsturm, palaszürke: honvédség, fehér: népfölkelés).

Az új jelvényeket hivatalosan a vállpántokon, illetve a sapkán kellett viselni, de végül inkább a galléron alkalmazták. A vászon jelvények mellett (és részben helyette) ugyanakkor fémből préselt sapka- és gallérljelvényeket is bevezettek, például a tábori csendőrség vagy a gyalogsági ágyús alakulatok számára.

1917–18-ban az egyenruhák szabása tovább egyszerűsödött, a fokozódó nyersanyaghiány pedig különféle pótlanyagok (pl. csalán- és papírszövet) használatát tette szükségessé, illetve zsákmányolt nyersanyagokat is feldolgoztak. Így például az olasz hadseregtől zsákmányolt szürke posztót, amely valamennyire hasonlított a hivatalos tábori szürkéhez. A szintén háborús újdonságként megjelenő lábszártekercsre még a színhasonlóság követelménye sem vonatkozott, azt akár barna, zöld vagy khakiszínű posztóból készítve is átvette a kincstár.

Az orosz haderőben rendszeresített egyenruha.

Sem a csukaszürke tábori ruházat (balra), sem a huszárok színpompás viselete (jobbra) nem felelt meg a lövészárk-háború követelményeinek.

Jóllehet, a hadiszállítókat nem különösebben foglalkoztatta a katonák komfortérzete, a nyersanyaghiány nőttön-nőtt, s több ízben előfordultak különféle panamák, a sokat emlegetett „papírtalpú bakancs” mégis a legendák körébe tartozik. Noha az is kétségtelen, hogy egy 1918-as bőrbakancs minőségben nem vehette fel a versenyt egy békebeli lábbelivel.

A nehézségek ellenére még 1917-ben elkezdtek kidolgozni egy tervet a haderő (természetesen győztes) háború utáni átruházására a korszerű követelményeknek megfelelően, ugyanakkor a tradíciók figyelembevételével. A vereség és a Monarchia széthullása azonban megakadályozta, hogy az elképzelések valóra váljanak.

A fehér vászontarisznyában a kézigránátokat tárolták a katonák.

FELSZERELÉS TÚRABOLTÓL

A személyi felszerelési rendszer is jelentős változásokon ment keresztül a háború éveiben. Az 1909M tábori ruházathoz kiadott gyalogsági személyi felszerelés gyakorlatilag az 1888 óta használt hátbőröndre épített rendszert követte, ez azonban nem felelt meg a tömeghadsereg és a lövészárk-háború igényeinek, így a helyébe a korabeli turistahátizsákok mintájára készült impregnált vászon hátizsák lépett.

Még az utolsó békeévekben tűnt fel az alumínium kulacs, a szögletes főzőcsésze és a hegyes tábori ásó. Ezek a látszólag jelentéktelen újítások valójában komolyan segítettek a katonák tábori kényelmét. Az 1910M, hegyes lapátlappal szerelt gyalogsági ásó például jóval használhatóbb szerszám volt, mint elődje, az egyenes lapátlapú Linnemann-féle gyalogsági ásó, amelyet akkoriban Európa legtöbb hadserege használt. A tömeges igények kielégítése azonban lehetetlennek bizonyult, ezért 1915-től szinte mindenféle felszerelési cikk gyártását és használatát engedélyezték, ami kicsit is hasonlított a hadsereg által megkívántra. Így tértek vissza a régi formájú, ám sérülékenységük miatt tábori használatra csak korlátozottan alkalmas zománcozott vasbádóg kulacsok és kerek evőcsészek. Német mintára bevezették a téglalap alakú sátorlapot is; ezt ugyanis olcsóbb volt előállítani,

A francia katonák a régi, feltűnő öltözetükben (balra) indultak a háborúba, ám a véres veszteségeket látva a hadvezetés belátta, hogy van létjogosultsága a rejtést biztosító színeknek.

mint az 1894/1900M, körcikk alakú osztrák–magyar sátorlapot. A rézkészletek kímélése miatt pedig visszavonták az 1888M legénységi réz csatpajzsos derékszíjat is, s helyette egységes derékszíjként a lovassági (sima egytűskés, vasgörgős csattal szerelt) derékszíjat rendszeresítették. Ugyancsak a takaróssági szempontok figyelembevételével rendelték el, hogy tábori takaróként a legénységnek kiselejtezett hálótermi takarókat kell kiadni; ezeket festett (később hímzett) „T” betűvel jelölték meg. Rendszeresítették téli tábori takarót is, amely voltaképpen két összevarrt nyári takaróból állt.

A tisztek általában civil cégektől szereztek be hálósákjaikat és vízhatlan derékaljaikat. Sok sportszergyártónak kifejezetten jól jött a háború, hiszen rengeteg „kempingcikket” (hálósákokat, derékaljakat, sátrakat, hátizsákokat, főzőkészülékeket, tábori higiéniai felszereléseket, termoszokat, szélkabátokat, meleg alsóöltözeteket, hegyi-bakancsokat stb.) adtak el a katonáknak. A turizmus céljára kifejlesztett eszközök ugyanis a katonák számára tökéletesen megfeleltek. Elsősorban természetesen a tiszti, altiszti és tisztjelölti réteg jelentett potenciális vásárlóerőt, de előfordult olyan eset is még 1914-ben, hogy egy frontra induló gyalogezredet nem tudtak ellátni gyalogsági ásókkal (a békeszervezés szerint ugyanis csak minden második katonának járt gyalogsági ásó), mire a legénység saját költségén vásárolt magának közönséges földműves-ásókat és szerszámnyeleket a bevagonírozás helyszínén található vasboltban.

A hadvezetés nem mérte fel kellőképpen a tábori sáncszközök fontosságát: mozgóháborúra készülve nem is sejtették, hogy a lövészárkokban a lapát, az ásó, a csákány majdnem olyan fontos, mint a puska vagy a kézigránát. A szerszámok gyakran a közelharcban is hasznosnak bizonyultak: a csákánybalta hegyes végével be lehetett zúzni a rohamsisakot is, a megélezett oldal gyalogsági ásó pedig csatabárdként használták.

Sajnálatosan fontos szerephez jutott a fronton az 1870-es években bevezetett igazolványjegy is, amely nem véletlenül kapta a „dögcédula” gúnynevet, hiszen az elesett katonákat ezzel lehetett azonosítani. A bádóg vagy réz tokba zárt papírdarabka azonban túlságosan sérülékeny volt, más hadseregek addig-

ra már fémlapra préselték a fontosabb személyi azonosító jegeket, így az esetleg megégett vagy már eltemetett és később exhumált holttestek azonosítása is lehetővé vált.

GÁZ VAN!

A Monarchia hadvezetését a rohamsisak szükségességére az 1915-ben megnyílt olasz fronton történtek ébresztették rá: a sziklás terepen a tüzérségi lövedékek repeszhatásai megsokszorozódtak, ezért tömegével fordultak elő fejsérülések. A helyzet azonnali megoldást követelt, így a hazai fejlesztés helyett Németországból importáltak megfelelő fejjvédő eszközöket, majd megvették az 1916M német rohamsisak licencét. Ezeket Magyarországon a Weiss Manfréd Művek gyártotta. Készítettek hozzá a kézfegyverek lövedékei ellen védelmet adó homlokvédő pajzsot is, ezt azonban tekintélyes súlya miatt csak őrszemeknek és géppuskakezelőknek adták ki. Érdekes adalék, hogy a selejtes sisakokat is felhasználták – hátországi alkalmazásra és kiképzési célokra. Ezeket a sisaktest belsején széles, vörös csíkkal jelölték meg, hogy ne keveredjenek a frontra szánt változatokkal. A háború folyamán összesen mintegy félmillió sisakot osztottak ki az osztrák–magyar katonáknak, de ez korántsem fedezte a szükségleteket.

A gázálarc rendszeresítését a háború egyik „csodafegyverének” gondolt mérges gáz bevetése tette szükségessé. A kezdetben használt, különféle vegyszerekkel átítatott „egyszer használatos” maszkokat hamarosan felváltották az egész arcot elfedő, cserélhető szűrőbetéttel és pára-, valamint szilánkmentesített szemlencsével ellátott védőálarcok. A Monarchia hadserege számára ezen a téren is a német szövetségesekkel történő együttműködés bizonyult a leginkább járható útnak, így egy kezdeti (még nem cserélhető szűrőbetétes), saját fejlesztésű álarc után a német 1915M gázálarcot rendszeresítették. Ez „törlőráncos” gázálarc néven vált ismertté, mivel a szemlencsék páramentesítését úgy pró-

A hadviselő felek kísérleteztek különféle testpáncélozatokkal is.

bálták megoldani, hogy az álarc arcrészenek két oldalát bőre szabták, s a katonának ezzel a bősránccal kellett törölgetnie a bepárasodó szemlencséket. Ez a módszer azonban meglehetősen körülményesnek bizonyult, így 1917-ben német–osztrák–magyar közös fejlesztésben elkészült az 1917M (a Monarchia hadseregében 1918M) gázálarc, amely a háború egyik legkorszerűbb típusa volt. A bőrhány miatt a háború végén megpróbálták az álarctestet balonvászomból elkészíteni, ez azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, miután a vászon túl könnyen szakadt. A gázálarcokat kezdetben (német mintára) a derékszíjra rögzített vászon hordtáskában tárolták (egy tartalék szűrővel együtt), később azonban elterjedtek a bádógból préselt hengeres hordtokok, amelyek jobban megvédték a gázálarcot a sérüléstől.

Az élet nem áll meg

ÜNNEPI SZOLGÁLAT

KARÁCSONY, SZILVESZTER, HÚSVÉT ÉS MÁS PIROS BETŰS ÜNNEP – A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN SZÁMTALAN OLYAN SZOLGÁLATOT TALÁLNI, AMELYNEK TAGJAI AZ ÉV MINDEN NAPJÁN ÉS MINDEN PERCÉBEN DOLGOZNAK. EZEK KÖZÜL NÉHÁNY A LÉGVÉDELEMHEZ KÖTHETŐ, HISZEN ÉRTELEMSZERŰEN DECEMBER 24-ÉN, SZENTESTE SEM MARADHAT ŐRIZETLENÜL A LÉGTÉR, ÉS A REPÜLŐFORGALOM SEM ÁLL LE DÉLUTÁN NÉGY ÓRAKOR, MINT PÉLDÁUL A FŐVÁROSI TÖMEGKÖZLEKEDÉSI JÁRATOK.

Buzás Miklós őrnagy, az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ (MH LVIK) hadműveleti központjának váltásparancsnoka nyolc éve szolgál ebben a beosztásban, és ebből négy alkalommal volt karácsony valamelyik napján szolgálatban.

– A legelső és legemlékezetesebb ünnepi szolgálatom még a szentkirályszabadjai repülőtérhez kapcsolódik. Feleségem akkor nővérként dolgozott, szintén hasonló munkarendben. Én december 24-én voltam szolgálatban, 25-én pedig ő... Így az a szenteste nála kicsit szomorúbban és egyedül telt – nálam szintén szomorúan, és munkával. Azóta ő

Buzás Miklós őrnagy és Geréd László zászlós

diplomás ápolóként nyolcórás munkarendben dolgozik, így a család számára elviselhetőbb, ha a Sziklában „karácsonyozom” – eleveníti fel ünnepi emlékeit az őrnagy.

Természetes, hogy karácsonykor a légi forgalom jóval kisebb, mint hétköznapokon, hiszen a legtöbb ember otthon tölti az ünnepeket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szolgálatot adó katonák ezt könnyebb napként élnék meg, mert a teendők ugyanolyan fontosak ün-

nepezen is, ugyanúgy kell koncentrálniuk, mint máskor.

– Ünnepek alatt gondolatban kicsit otthon járunk, de a teljesítményen ez nem látszódhat. Több lehetőség adódik arra, hogy bensőségebb hangulatban beszéljünk a családról, a gyerekekről; arról, hogy ki mit ajándékozott – mondja a váltásparancsnok.

Mivel a Szikla folyamatosan dolgozik, nyilvánvaló, hogy a kiszolgálásért, üzemeltetésért és logisztikai biztosítá-

Falusi Péter hadnagy

sért felelős szolgálatok tagjai sem töltik mindannyian családi körben mondjuk a karácsonyt vagy éppen nem mindenkinek buliban telik a szilveszter. A létesítményüzemeltető szolgálat váltásparancsnoka, Falusi Péter hadnagy (MH 54. Veszprém Radarezred) szerint külső szemmel nézve a szolgálat hétköznap, hétfvégen és ünnepnap is ugyanolyan.

– Egyedül karácsonykor éreztetik velünk, hogy a mai nap különleges. Létszámlenőrzés címszó alatt a törzsfőnök vagy az ügyeletes parancsnok összehívja a szolgálatokat, ellátogat hozzánk két tábori lelkész, akik megosztják velünk az ünnephez kapcsolódó gondolataikat. Ilyenkor rendre kiemelik, hogy a mai napi

szolgálat lelkiekben (is) különleges. Kis ajándécsomagot is kapunk – idézi fel a szolgálati karácsonyi ünnepséget a hadnagy. Hozzáteszi: persze a szolgálatvezényléseknél és a beosztásoknál figyelnek arra, hogy azért lehetőleg egy ember ne legyen például egymást követő évek során szolgálatban szenteste. Megtudjuk azt is, hogy szilveszterkor az éjszakai hidegsomag hagyományosan főtt virslivel egészül ki...

Geréd László zászlós, az MH LVIK Katonai Légiforgalom-szervezési Központ légiforgalmi tájékoztató szolgálatában dolgozó katona már húsz esztendeje viseli a honvédség egyenruháját. Ráadásul ez idő alatt döntő többségben 24 órás, váltásos munkarendben dolgozott.

– Ennyi idő után az ünnepi szolgálat már nem jelent mást, mint a hétköznapi. Ugyanúgy végezzük a feladatainkat. Talán az ünnepek idején picit kevesebb a munka, de készen kell állnunk minden percben arra, hogy ha szükséges, cselekedni tudjunk. Karácsony táján a hangulatot feldobja, hogy a szolgálati helyiségben feldíszített fenyőfa áll. Három gyermekem van, ők belenőttek abba, hogy apa nincs mindig otthon. Ha szenteste vagyok szolgálatban (mint 2014-ben is), akkor a Jézuska egy nappal korábban érkezik. Az együttlét és az ajándékozás a fontos, nem a pontos dátum – véli a zászlós.

Megjelent a dobozkönyv

KEZZELFOGható HADTÖRTÉNELEM

DECEMBER MÁSODIKÁN MUTATTÁK BE A HM ZRÍNYI NONPROFIT KFT., ILLETVE A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM (HM HIM) ÖSSZEFOGÁSÁNAK EREDMÉNYEKÉNT MEGVALÓSULT „A NAGY HÁBORÚ” CÍMŰ KÖTETET.

A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban tartott díszbemutatón mondott beszédében Hende Csaba honvédelmi miniszter hangsúlyozta: 2014-ben számos módon állítottak emléket az első világháború hőseinek. Ebbé a sorba méltó módon illeszkedik be ez a rendhagyó kiadvány.

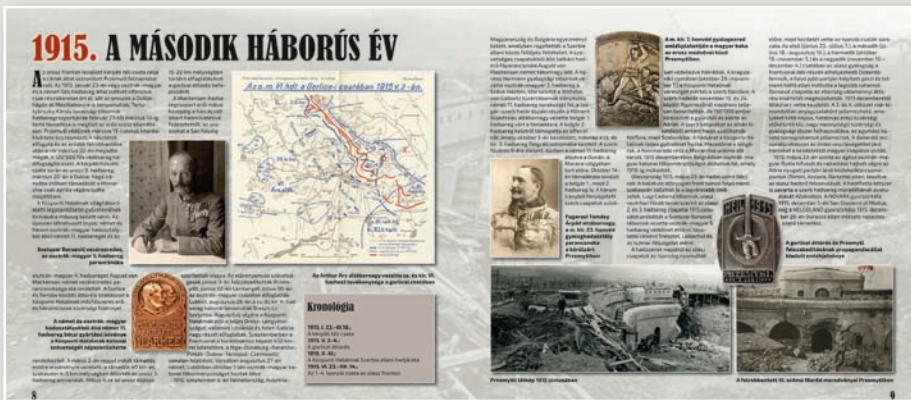
– Nekünk, magyaroknak az első világháború hozott még más is, a történelmi Magyarország megszűnését, az ország kétharmadának elvesztését. Ezért is tudnunk kell, hogy mi történt, miért történt – fogalmazott a honvédelmi miniszter.

A HM Zrínyi Nonprofit Kft. ügyvezetője, dr. Bozsonyi Károly elmondta: a kiadvány az első, Magyarországon készült dobozkönyv. Megjegyezte: a hazai könyvpiacra kiadott hasonló termékek tipikusan angol nyelvű kiadványok fordításai, ráadásul azok formai kivitelezését távoli országokban készítették.

A könyv különlegessége abban áll, hogy a kiadványt egy dobozba rejtették, míg lapjaira – egészen pontosan papírtasakokba vagy speciális zsebekbe – különböző, az adott fejezethez kapcsolódó eredeti dokumentumok reprint vál-

tozatait illesztették. Mindezekon túl, további két érdekesség teszi még exkluzívabbá a dobozkönyvet: az egyik egy úgynevezett gyalogsági oktatókendő pontos másolata. Ez egy 60x60 centiméter méretű vászonkendő, amelyre – egyebek mellett – egy Werndl puská valamennyi paraméterét, illetve katonanótákat nyomtattak. A másik specialitás egy első világháborús azonossági jegy (köznyelven dögcédula) tokja, benne Szurmay Sándor altábornagy papíralapú igazolványjegyének újranyomott változatával, illetve egy kitöltetlen igazolványjeggyel, amelyen a vásárló feltüntetheti saját adatait. A könyvhöz tartozik két DVD-melléklet is. Az ezekre került 210 percnyi anyag gerincét nyolc, a Katonai Film-

stúdió műtermében korhű díszletek között rögzített kerekasztal-beszélgetés adja, amelyek első világháborús témákban zajlottak, nagyrészt a dobozkönyvet szerzőként jegyző történészek részvételével. Ezen felül a DVD-ken látható még egy-egy dokumentumfilm a kitüntetésekéről, a katona-egészségügyről, az Osztrák–Magyar Monarchia haderejében rendszeresített lőfegyverekről, illetve a háborús művészeti alkotásokról és relikviákról, továbbá hallható – Csernák János színművész előadásában – Gyóni Géza: „Egy éjszakára” című, a témához kötődő verse is. A duplalemezes mellékletet első világháborús katonaindulók, katonanének teszik teljessé.

– A könyv fejezeteit a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum történészei, muzeológusai és levéltárosai írták – tudtuk meg dr. Kovács Vilmos ezredestől, a HM HIM parancsnokától. Hozzátette: a kiadvány 31 témakörben foglalja össze az első világháború magyar vonatkozású történéseit. A kiadvánnyal nemcsak a harctéri eseményeket kívánták bemutatni, hanem a Nagy Háború teljes vertikumát is. Az olvasók így számos érdekességet tudhatnak meg a hadségelemezésről, a magyarországi hadiiparról, a hadifogolytáborokról vagy a tábori lelkesítő szolgálatról. Az is fontos szempont volt, hogy lehetőség szerint eddig jórészt publikálatlan képanyaggal illusztrálják a kiadványt.

– A HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum számára is különleges kiadvány volt ez a könyv, hiszen eddig még nem csináltunk hasonlót. Érdekes kihívás volt számunkra – összegzett Kovács Vilmos ezredes.

AMIT LÁTNOT KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGÖRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUNK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

A keleti front

A breszti erőd
(Брестская крепость – Fortress of War)

Színes, feliratos, fehérorosz háborús filmdráma, 138 perc, 2010

Rendezte: Alekszander Kott
Főszereplők: Andrej Merzlikiny, Pavel Derevjanko, Veronika Nikinova

Amikor Hitler megindította a Barbarossa-hadműveletet a Szovjetunió ellen, az akkori határon található breszti erőd is a célpontjai között szerepelt. A 19. században épült védőmű – akárcsak Breszt városa – a huszadik század első felében többször is gazdát cserélt a németek, a lengyelek és az oroszok között. A film a védők szemével mutatja be az

ostrom napjait. A történet június 21-én, alig fél nappal a német offenzíva megindulása előtt kezdődik, bepillantást engedve a békebeli laktanyák viszonylag nyugalmas életébe. A német tüzérségi és légitámadás teljesen váratlanul csapott le a környékre, a város hamarosan elesett, az erőd legénysége azonban kitartott, bár lőszerük egyre fogyott, élelmük, gyógyszerük és vizük eleve alig volt, erősítésre pedig nem számíthattak...

A hazáért harcoltak
(Они сражались за Родину – They Fought for their Motherland)

Színes, szinkronizált, szovjet történelmi dráma, 137 perc, 1975

Rendezte: Szergej Bondarcsuk
Főszereplők: Vaszilij Suksin, Vjacseszlav Tyihonov, Szergej Bondarcsuk

1942 júliusában a szovjet Vörös Hadsereg harcokban nagy veszteséget szenvedett, folyamatosan visszavonuló ezrede a Don partján próbálja megállítani a német előrenyomulást... Eredetileg a nagy győzelem 30. évfordulójára a szovjet vezetés a

győzelmet dicsőítő alkotást akart készíttetni a híres rendezővel Grecko marsall kaukázusi diadaláról. Bondarcsuk azonban filmje alapjára

ul inkább Mihail Solohov „A hazáért harcoltak” című, a még a meghátrálás idején játszódó művét választotta, s az író ragaszkodott ahhoz is, hogy a jeleneteket az eredeti helyszíneken vegyék fel. A forgatáshoz egy komplett szovjet ezredet is „kapott” a stáb, hamar kiderült azonban, hogy a katonáknak nemcsak statisztálniuk kell: a jelenetek beállítása, a lövészárkok ásása közben ugyanis bombák, lőszerke, temetetlen emberi maradványok tucatjaira bukkantak, s így tűzszerészakciók, katonai temetések sora társult a filmes munkához. A filmben a rendező színészként

Bár időtartamát és méreteit tekintve is a keleti front volt a második világháború legnagyobb kiterjedésű szárazföldi hadszíntere, és ennek a frontnak is megvoltak a sorsdöntő eseményei, ám ezekről mégsem született annyi népszerű mozifilm, maradandó alkotás, mint például nyugaton a partraszállásról vagy az ardenneki offenzíváról. Ennek elsősorban a keleti front történéseiben és azok dokumentálásában is érintett nemzetek „filmfilozófiája” volt az oka. Nevezetesen: a párt által vezérelt szovjet filmgyártásban nem az eseményközpontú ábrázolásmód volt az elsődleges szempont, illetve az ilyen jellegű alkotásokban a sztori helyett sokkal inkább a történetek dokumentálására koncentráltak. A moszkvai csatától a felszabadításig tucatnyi nagyjelentőségű és értékes szovjet dokumentum-játékfilm készült, s bár a szereplőket itt is profi színészek alakították, ám az ábrázolás módja – a narrátoros alámondás, illetve a háborús esemény hitelesítésére bejátszott korabeli filmhíradó-részletek tömkelege – nem segítette elő, hogy ezekből a filmekből zajos mozisiker legyen.

Volt azonban egy esemény, egy helyszín a keleti fronton is, amely mindezek ellenére a játékfilmes fantáziát is alaposan megmozgatta, így azután egy város neve – Sztálingrád – több második világháborús film címében szerepel, mint bármely más településé.

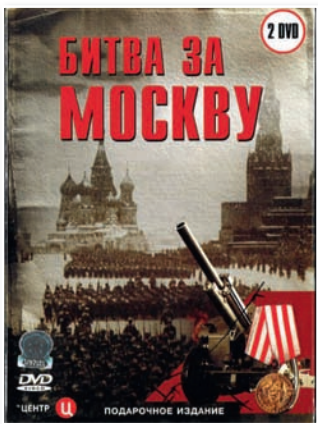

is szerepet vállalt, s szomorú fejleménye az alkotásnak, hogy a főszereplő, a világszerte ismert Vaszilij Suksin a forgatás zárójelében szívroham következtében elhunyt.

Moszkvai csata (Битва за Москву – Battle of Moscow)

Színes, orosz–német nyelvű, feliratos, szovjet–csehszlovák–kelet-német–vietnami háborús dráma, 166 perc, 1985

Rendezte: Jurij Ozerov
Főszereplők: Jakov Tripolszkij, Mihail Uljanov, Alekszander Goloborodko, Achim Petri

A kétrészes dokumentum-játékfilm nagy pontossággal ábrázolja a moszkvai csata, illetve az azt megelőző háborús időszak eseményeit és szereplőit. A filmben nincsenek kitalált karakterek, sztorik, a szereplők szövegeitől a vezérkarok munkáját bemutató izgalmas részekig mindent az eredeti jegyzőköny-

vek, korabeli híradók alapján rögzítettek, a látványos csatajeleneteket hatalmas panorámák, lenyűgöző statisztatömegek elevenítik fel. Az Agresszió című első rész a Szovjetunió megtámadásához vezető eseményeket taglalja, a támadásra készülő németek lépéseit és Sztálin tévedéseit tárja elénk, a Tájfun című második részből pedig kiderül, hogy a tehetséges katonai vezető, Zsukov marsall, illetve Moszkva védőinek erőfeszítései nyomán miként szenved el első vereségét Hitler legyőzhetetlennek hitt hadserege.

Sztálingrád (Stalingrad)

Színes, szinkronizált, német háborús filmdráma, 133 perc, 1993

Rendezte: Joseph Vilsmaier
Főszereplők: Dominique Horwitz, Thomas Kretschmann, Jochen Nickel, Sebastian Rudolph

1942 késő nyarán a német seregek a Volga menti nagyváros, Sztálingrád bevételéért nyomulnak előre, a kezdeti sikereket követően azonban az oroszok feltartóztatják, majd bekerítik őket. A fokozatosan szoruló gyűrűben, az egyre mostohább időjárás és ellátási viszonyok között a tapasztalt német katonák (Reiser és Rohleder) mellett a fiatal Witzland hadnagy és az újonc Müller is mind nagyobb elkeseredéssel hallgatják Hitler szónoklatát a

karnyújtásnyira lévő győzelemről... Joseph Vilsmaier művében az emberi konfliktusok történetének egyik legkegyetlenebb, leginkább embert próbáló harca elevenedik meg a maga szörnyű, véres és döbbenetes valójában. Az igazán lebilincselő és szívszorító momentumokat azonban nem is a harctéren, hanem az ütközetek közti felőrlő és megrázó pillanatokban kell keresni, amikor a megtört katonák lelkét teljes erővel szorítja a rettegés, a félelem, a magány és a reményvesztettség...

Ellenség a kapuknál (Enemy at the Gates)

Színes, szinkronizált, amerikai–angol–ír–német háborús filmdráma, 131 perc, 2001

Rendezte: Jean-Jacques Annaud
Főszereplők: Jude Law, Joseph Fiennes, Rachel Weisz, Ed Harris
Mialatt Sztálingrád öldöklő poklában nap mint nap a né-

met és az orosz katonák tízezrei csapnak össze egymással, Vaszilij Zajcev mesterlövész csendben, egyenként cserkészi be áldozatait. A szerény és zárkózott Vaszilij egy átlagember, aki különleges képességgel végzi feladatát. Danyilov, a politikai tiszt azonban meglátja benne a propagandalehetőséget, és az egyszerű uráli pásztorból ünnepleni készíti a hősöt, hogy Vaszilij példája feltűzelheti a védőket, s így eredményesebben harcolhatnak a túlerővel szem-

ben is. A hatásos propaganda révén a szovjet katonának az ellenség körében is hamar híre megy, s a németek a legjobb mesterlövészüket, König őrnagyot bízzák meg azal, hogy felkutassa és megölje Vaszilijt. A két mesterlövész nagy türelemmel és szakértelemmel vadászik a másikra, vívja személyes háborúját...

Ébren tartani az emlékezetet

TISZTELET A HŐSÖKNEK

A HM TÁRSADALMI KAPCSOLATOK ÉS HÁBORÚS KEGYELETI FŐOSZTÁLY SZÁMÁRA AZ ELMÚLT ESZTENDŐ A NAGY HÁBORÚ KITÖRÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA JEGYÉBEN TELT. MAGAZINUNKNAK A SZERVEZET HAGYOMÁNYŐRZŐ ÉS HADISÍR-GONDOZÓ OSZTÁLYÁT VEZETŐ MARUZS ROLAND ALEZREDES FOGLALTA ÖSSZE A MÖGÖTTÜNKÁLLÓ 12 HÓNAP JELENTŐSEBB ESEMÉNYEIT.

A 2014–2018 közötti időszakban, a centenáriumi megemlékezésekhez kapcsolódva, az egyik legfontosabb feladat az első világháborús katonai temetők és hősi emlékművek felújítása – itthon és külföldön egyaránt. Ennek jegyében került sor még februárban arra a munkaértekezletre, ahol a HM társadalmi kapcsolatok és háborús kegyeleti főosztály, illetve a velük együttműködő civil szervezetek képviselői találkoztak.

– A tanácskozás célja a munka összehangolása volt, hiszen számos olyan katonai temető és emlékmű található határainkon innen és túl, amelyeket közösen kell felújítanunk. Rögzítettük az együttműködés formáit, s ismertettük a megjelentekkel a centenáriummal kapcsolatos terveinket. Mindezekon túl, a találkozó

Szeged, a munkálatok előtt:
a hősi parcella szelfőlött elhanyagolt
állapotban volt.

arra is kiváló lehetőséget biztosított, hogy a hadisírgondozás területén tevékenykedő társadalmi szervezetek megismerjék egymást – jegyzi meg Maruzs Roland alezredes.

ÖNKORMÁNYZATOKAT SEGÍTVE

A főosztály sok megkeresést kapott önkormányzatoktól, hogy a centenárium kapcsán segítsen az adott település első világháborús emlékművének felújításában.

– Anyagi lehetőségeink függvényében igyekeztünk ezeket a kéréseket teljesíteni. Így kaphatta vissza régi fényét például a nardai, a recski, a mátraderecskei és a rét-sági első világháborús emlékmű. Szintén a helyhatósággal összefogva varázsoltuk újjá a császári és királyi 32. gyalogezrednek emléket állító műalkotást Budapesten. A szobor és a talapzat a főosztály, annak közvetlen környezete pedig a VIII. kerületi önkormányzat finanszírozásában újult meg – tudjuk meg az osztályvezetőtől.

Az első világháborús temetők rendezetlansága szintén számos feladatot rótt a főosztály munkatársaira, illetve a velük együttműködő civil szervezetekre.

– Részt vettünk a kaposvári Hősök temetőjének, illetve a szegedi református temető első világháborús parcellájának felújításában, utóbbi helyszínen közösen a német hadisírgondozókkal, illetve a speyeri 464. különleges műszaki zászlóalj katonáival. Folytatódott a Veszprém-alsóvárosi temető hősi parcellájának 2012-ben megkezdett rekonstrukciója is: a Veszprémi Tiszti Kaszinó Hagományőrző Egyesület sikeres pályázatának köszönhetően kiépült a parcella vilá-

gítása és sétánya – sorolja az alezredes.

Az alsóvárosi sírkert a veszprémi hadikórházban az első világháború idején elhunyt katonák végső nyughelye. A 362 sír közül 338 magyaré; ők többségükben a 31. honvéd gyalogezredben, illetve a győri császári és királyi 19. gyalogezredben szolgáltak. Mellettük osztrák, cseh, horvát, szlovák és erdélyi román katonák, továbbá olasz, orosz és szerb hadifoglyok alusszák örök álmukat abban a temetőben.

– Szintén segédkeztünk Dombay (Diendorfer) Miksa szegedi újratemetésének megszervezésében. Dombay az első világháborúban összesen 52 hónapot szolgált, ez idő alatt megfordult a szerb, az orosz és az olasz hadszíntéren is. Legjelentősebb haditetteit a szegedi császári és királyi 46. gyalogezred 2., majd 3. zászlóaljának parancsnokaként érte el. 1919-ben részt vett az ellenforradalomban, 1922-es nyugállományba vonulásáig tagja volt Horthy nemzeti hadseregének. A második világháború után mint osztályidegent kitelepítették Jászapátiba; a múlt évben, egy jelöletlen sírban ott találta meg földi maradványait a Meritum Egyesület, amely a család felkérésére kezdett kutatásba. Az exhumálás után egykori bajtársai között, a Hősök keresztjénél helyezték végső nyugalomra a posztumusz tábornokot, eleget téve a leszármazottak kérésének – avat be a részletekbe Maruzs Roland.

Dombay Miksa újratemetése után egy nappal, május 26-án katonai tiszteletadással adták át a császári és királyi 44. Albrecht főherceg gyalogezred utolsó harctéri parancsnoka, Bauer Gyula vezérőrnagy rendbe hozott síremlékét a Farkasréti temető izraelita parcellájában; a

felújítás a HM társadalmi kapcsolatok és háborús kegyeleti főosztály, illetve a kanadai székhelyű International Hungarian Military History Preservation Society közös projektjében valósult meg.

– Augusztus 31-én befejeződött a budapesti Kozma utcai zsidótemető hősi parcellájának rendbetétele is. A munkálatok során a 12. parcellában 272, míg a szomszédos 32. parcellában további 44 sírt rekonstruáltunk. Az avatószertartásra a tervek szerint január közepén kerül sor – mondja az osztályvezető.

HADSZÍNTÉRRŐL HADSZÍNTÉRRE

A hadisírgondozók külföldön is hasonló aktivitással dolgoztak, civilekkel karöltve több korábbi hadszíntéren végeztek munkálatokat.

Bauer Gyula megújult síremléke a Farkasréti temetőben.

Szeged, a munkálatok közben: a sírok rendbetételében német katonák is részt vettek.

Szeged, a munkálatok után: a felújított sírkertet június 13-án avatták fel.

– Számos társadalmi szervezet összefogása és a tárca jelentős anyagi hozzájárulása tette lehetővé, hogy megújuljon az egykor Kratochvil Károly által emeltetett négy kőgúla közül az, amely a nagyváradi 4. honvéd gyalogezrednek állít emléket; ez a mementó a szlovéniai Nova Gorica közelében magasodó Skabrijel déli lejtőjén található. Az avatóünnepségre május 29-én került sor – tér át a külföldi eseményekre Maruzs Roland.

Érdekesség, hogy a másik három kőgúlával ellentétben a 4. gyalogezred emlékművének pontos helye sokáig nem volt ismert, azt csak 2012-ben fedezték fel magyar kutatók, szlovén és olasz barlangászok, természetjárók segítségével. A felújítás érdekében civil szervezetek gyűjtést kezdeményeztek, amihez csatlakozott a Honvédelmi Minisztérium is, sőt, végül a tárca biztosította a munkálatokhoz szükséges összeg nagy részét.

Mindeközben Erdélyben, közelebből az Úz völgyében is zajlottak a munkálatok. A főosztály szakmai támogatásával tevékenykedő Erdélyi Kutatócsoport már több mint 600 keresztet állított az ottani első világháborús sírkertben nyugvó hozzávetőleg ezer katona emlékére. Ezen felül megkezdődött a temető kerítésének felújítása is, ami 2015-ben folytatódik – csakúgy, mint a keresztok kihelyezése. Kárpátalján a Vigyázók Had- és Kultúrtörténeti Egyesület hathatós segítségével szépülnek a katonai temetők, legutóbb éppen a kőrösmezői sírkert, ahol kétszáz,

az első világháborúban elesett osztrák–magyar katona, illetve további kilencvenöt második világháborús hősi halott alussza örök álmát. Az onnan mintegy 70 kilométerre, délkeletre található Ökörmező temetőjének első- és második világháborús parcellájánál a főosztály egy új, acélból készült keresztet állíttatott a 2004-ben emelt, de az idők során tönkrement fakereszt helyett, három gránitkőre pedig felvésette az ott nyugvók neveit. A felvidéki Takcsányban szintén egy civil szervezet, a homonnai KVH Beskydy Hadtörténeti Klub közreműködésével újult meg a közel ezer, az első világháborúban meghalt katona végső nyughelyeül szolgáló helyi temető. Oroszországban a Vojennje Memoriáli segíti a munkát; az állami hadisírgondozó szervezet Kirov megyében három helyszínen állíttatott emlékművet olyan egykori hadifogolytáborok helyén, ahol magyar katonák is raboskodtak. Az előbbieken felsorolt munkálatokat a HM társadalmi kapcsolatok és háborús kegyeleti főosztály finanszírozta.

– Megszerveztünk két, a centenáriumi megemlékezésekhez kötődő miniszteri utazást is. 2014. szeptember 11–13. között Olaszországba, az isonzói csatak helyszínére látogatott Hende Csaba, s Fogliano Redipugliában találkozott Ferenc pápával, akinek átadta az általunk előkészített ajándékot: egy első világháborús imakönyvet, illetve egy azonosító jegy (vagyis dögcédula) tokját. De-

cember 14-én pedig Lengyelországba, a limanowai csata emlékünnepére volt hivatalos a tárcavezető, aki a Jabloniec dombon felavatta a megújult 368-as számú katonai temetőt. Mások mellett ott nyugszik a harcokban elesett Muhr Othmár ezredes, a császári és királyi 9. Nádasy-huszárezred parancsnoka – teszi hozzá az alezredes.

Még július 31-én írt alá együttműködési megállapodást a HM társadalmi kapcsolatok és háborús kegyeleti főosztály, a Lengyel Harc és Mártíromság Emlékét Őrző Tanács, illetve a Kis-lengyelországi Vajdasági Hivatal a sírkert közös felújításáról. A szerződés értelmében a munkálatok első ütemét a csata 100. évfordulójára kellett befejezni. Ez meg is történt.

– Felújítottuk a sírokat, s ahol kellett, kicseréltük a sírköveket. Helyreállítottuk a kerítést, megjavítottuk a kápolna tetőszerkezetét, s visszaállítottuk oda azt a keresztet, amit korábban egy villámcsapás rongált meg. A munkálatok 14 millió forintba kerültek, a költségek felét a lengyelek állták – összegez Maruzs Roland.

„HADRENDEN” AZ INTERNET

– Amikor 2010-ben megkezdtük működésünket, három célt tűztünk magunk elé. Mindenekelőtt a hadisírgondozás jogi környezetét kívántuk rendbe tenni, ami sikerült is: 2012. január elseje óta törvény védi a hazánkban eltemetett hősi halott ka-

A kőrösmezői sírkert a felújítás előtt...

... és azt követően.

Civil-katonai összefogás eredményeként újult meg a nagyváradi 4. honvéd gyalogezrednek emléket állító kőgúla Szlovéniában.

tonák végső nyughelyeit, míg a hadisírok fölötti rendelkezési jogot a Honvédelmi Minisztérium gyakorolja. Fontos feladatunknak tekintettük az egységes hadisírnilyvántartás létrehozását; ez végül 2013-ban, az önkormányzatok bevonásával, illetve a Belügyminisztérium informatikai rendszerének igénybevételével részben elkészült. Mindazonáltal hozzá kell tennem, hogy a kép szerfölött vegyes, mert nem minden helyhatóság végezte el a munkát ugyanazzal a lelkiismeretességgel. A harmadik fontos célkitűzésünk az volt, hogy ráirányítsuk a társadalom figyelmét a hadisírgondozás jelentőségére. Ennek érdekében „hadrendbe állítottuk” az internetet, hiszen a világháló segítségével tudjuk elérni a legszélesebb rétegeket. 2011. december 8-án létrehoztuk a hadisir.hu weboldalt, s megjelentünk a facebookon is. De itt nem álltunk meg. Egyéves kutatómunka után, 2014. július 28-án útjára indítottuk a katonahonvédek.hu honlapon a Hősök naptárát, ahol napról napra haladva bemutatjuk azokat a magyar katonákat, akik az első világháborúban valamilyen különleges haditett, fegyvertényt hajtottak végre – mondja az osztályvezető.

A webes felület tartalmából készült egy rádióváltozat is. A hangfelvételeket a HM Zrínyi Nonprofit Kft. stúdiójában rögzítették Mécs Károly Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész közreműködésével. Az egyenként másfél perces blokkokat

2014. december 8. óta napi két alkalommal sugározza az MR1-Kossuth rádió.

– Április elsején megújult, új arculatot kapott a hadisir.hu is. A honlapon immár olvashatók a hadisírgondozással kapcsolatos aktuális hírek is, s hamarosan elérhetővé válik az első világháborús – még nem teljes – veszteségi nyilvántartás. A bécsi hadilevéltárban található dokumentációk feldolgozásának eredményeként ez a lista immár százezer, az Osztrák–Magyar Monarchia haderejében harcolt katona nevét tartalmazza – folytatja az alezredes.

HADISÍRGONDOZÓ TARTALÉKOSOK

Mint írtuk, egyáltalán nem számít ritkaságnak, hogy civil szervezetek teszik rendbe, újítják fel a katonai temetőket. A közelmúltban pedig önkéntes művelési tartalékosok is bekapcsolódtak e munkába.

– 2013-ban, egy fehéroroszországi szemleút során azzal szembesültünk, hogy a belorusz hadseregen belül működik egy zászlóalj, amely kizárólag a katonatemetők, sírok gondozásával, feltárással foglalkozik. Arra gondoltunk, milyen jó lenne, ha a Magyar Honvédségnek is lenne egy hasonló szervezete. Aztán jött az ötlet: a hadisírgondozó tevékenységbe vonjunk be önkéntes művelési tartalékosokat, akik éves szolgálatuk idején elvégzik az ország katonai temetőinek fel-

újítását, karbantartását. A konkrét javaslatot a hagyományörző és hadisírgondozó osztály egyik munkatársa, Kiss Balázs kormánytisztviselő dolgozta ki; ezt aztán a Honvéd Vezérkar főnöke és a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára is elfogadta. Így létrejöhetett az a csoport, amit kezdetben hadisírgondozó szakasznak neveztünk – idézi fel a kezdeteket Maruzs Roland.

– Ma már van hivatalos neve is a csapatnak: háborús kegyelettel és honvédelmi neveléssel foglalkozó szakállomány – veszi át a szót Kiss Balázs. – Tagjai az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság (HKNYP) állományába tartoznak, de feladataikat a főosztály szakmai irányítása mellett végzik. A HKNYP megyei és fővárosi toborzóirodáiban egy-egy hivatásos vagy szerződéses tiszt foglalkozik a hadisírgondozó munkával. Hozzájuk csatlakozik minden megyéből, illetve a fővárosból öt-öt önkéntes művelési tartalékos katona. Mindez összesen 120 fős létszámot jelent, de még nem teljes a feltöltöttség: a csapatot jelenleg mintegy negyvenen alkotják. Első „bevetésük” májusban volt, s már a kezdeti időszak igazolta, hogy egy kis létszámú, de elhivatott állománnyal is komoly eredményeket lehet elérni. A társadalom számára van egyfajta pozitív üzenete is annak, hogy a hadisírgondozást, a hősök emlékének ápolását nem vállalkozók, hanem katonák végzik.

SAJTÓKÖZLEMÉNY

TOVÁBBKÉPEZTÉK A HONVÉDKÓRHÁZ DOLGOZÓIT

2014. NOVEMBER 24.

Európai uniós támogatás segítségével vehettek részt OKJ-képzésben a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ (MH EK) dolgozói. A projekt célja az volt, hogy növeljék az ellátás színvonalát, az intézmény működése pedig hatékonyabb legyen.

A Honvédkórházat is magában foglaló MH EK összetett, speciális rendeltetése révén nem csupán a régió, de egyben az ország egyik jelentős egészségügyi intézménye is. Ezért a mindennapos folyamatos tevékenység során alkalmazott szakmai tudás szinten tartásához és fejlesztéséhez elengedhetetlenek a képzési programok, ezek támogatása révén az MH EK képes megfelelni a környezet és a szakma állandó fejlődése által megkövetelt elvárásoknak.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében, a „Képzési programok az egészségügyi ágazat szolgáltatás-fejlesztése érdekében”, azon belül a „Képzési díj és ösztöndíj támogatása az intézmények számára a közép-magyarországi régióban” című pályázati kiíráson elnyert 108,2 millió forint értékű európai uniós támogatás teremtett lehetőséget az intézmény számára, hogy a fejlesztések folyamatosságát biztosíthassa. A vissza nem térítendő formájú támogatás alapvető céljai között szerepelt az egészségügyben megfelelő mennyiségű és minőségű humán erőforrás biztosítása, ennek következtében az egészségügyi ellátás színvonalának növelése.

„A Honvédkórház képzési igényeinek támogatása” címet kapta az a projekt, melynek keretében két kiemelt célterülethez kapcsolódó képzési program is teljesült 2013. február 7-e óta. A pályázati útmutatóban meghatározott kritériumokat teljesítő hiányszakmákban tizenhét szakdolgozó OKJ ráépített képzései, valamint a problémafeltáráson alapuló menedzsment jellegű készségfejlesztő továbbképzés százzal fő részvételével valósult meg.

Magyar Honvédség Egészségügyi Központ
Cím: 1134 Budapest, Róbert Károly krt. 44.
Telefon: +36 (1) 465-1800
E-mail: mh.ek.ugyvitel@hm.gov.hu
Honlap: www.honvedkorhaz.hu

Születésnapi köszöntés

Kilencvennegyedik születésnapja alkalmából emléktárgyat adományozott Hende Csaba honvédelmi miniszter Varga Imre kanonoknak, aki a második világháború alatt a Don-kanyart is megjárta. Az ünnepeltnek a tárcavezeető ajándékát Zalabaksán adta át Papp Ferenc ezredes, a HM társadalmi kapcsolatok és háborús kegyeleti főosztály társadalmi kapcsolatok osztályának vezetője, aki elmondta: Varga Imre életútja példamutató, többek között az ő nevéhez fűződik a csesztregi Árpád-kori templom felújítása, valamint Zalabaksa és Pórszombat települések templomainak felépítése. Számos elismerésben részesült, 2006-ban pedig az Év zalai emberének választották. Életéről dokumentumfilm is készült.

Kép és szöveg: Kovács Dániel

IN MEMORIAM

2014. november 24. és december 13. között elhunyt:

Lele Béla ny. ezredes (83), dr. Surányi Jenő ny. ezredes (88), Szórádi Zsigmond ny. alezredes (85), Zoufal Béla ny. alezredes (82), Erdős Géza ny. alezredes (60), Tóth Elek ny. alezredes (88), Erdei László ny. alezredes (87), Fekete Árpád ny. alezredes (74), Gyuga Mihály ny. alezredes (84), Kovács Ágoston ny. alezredes (86), Román László ny. őrnagy (82), Balyi János ny. őrnagy (68), Garaguly Károly ny. őrnagy (84), Kovács Bálint ny. őrnagy (89), Magyar Gáspár ny. őrnagy (89), Szollár József ny. százados (83), Kertész Farkas László ny. százados (60), Szűcs Dánielné ny. százados (67), Badics Ferenc ny. főhadnagy (64), Nagy László ny. törzszászlós (56), Sulyok Albert ny. törzszászlós (83), Turi István ny. törzszászlós (81), Vastag László ny. törzszászlós (86), Fancsek György ny. törzszászlós (86), Juhász László ny. törzszászlós (88), Barna András ny. zászlós (79), Davidovits Ferenc ny. zászlós (76), Nagy József ny. zászlós (85), Varga József ny. zászlós (81), Hogya Györgyné ny. közalkalmazott (80), Schmidt András ny. közalkalmazott (86), Seres Gyula ny. közalkalmazott (73).

nagy (89), Szollár József ny. százados (83), Kertész Farkas László ny. százados (60), Szűcs Dánielné ny. százados (67), Badics Ferenc ny. főhadnagy (64), Nagy László ny. törzszászlós (56), Sulyok Albert ny. törzszászlós (83), Turi István ny. törzszászlós (81), Vastag László ny. törzszászlós (86), Fancsek György ny. törzszászlós (86), Juhász László ny. törzszászlós (88), Barna András ny. zászlós (79), Davidovits Ferenc ny. zászlós (76), Nagy József ny. zászlós (85), Varga József ny. zászlós (81), Hogya Györgyné ny. közalkalmazott (80), Schmidt András ny. közalkalmazott (86), Seres Gyula ny. közalkalmazott (73).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

**CEL
KERESZT
BEN**

WWW.HONVEDELEM.HU / [CELKERESZTBEN](https://www.facebook.com/celkeresztben)

[WWW.FACEBOOK.COM](https://www.facebook.com/celkeresztben) / [CELKERESZTBEN](https://www.facebook.com/celkeresztben)